

Handläggare John Areschoug
Telefon: 0850828994Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-12-13, p. 7

Verksamhetsplan 2017 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Godkänna förvaltningens förslag till Verksamhetsplan 2017 samt överlämna den till kommunstyrelsen.
2. Hos kommunstyrelsen begära omslutningsförändring med 30,1 mnkr för ökade kostnader och intäkter för externt finansierade projekt inklusive miljöbilsprojekt.
3. Ansöka om budgetjustering med 9 mnkr ur central medelsreserv 2 i kommunfullmäktiges budget, för framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster samt övriga viktiga underlag under 2017 enligt bilaga 6.
4. Ansökan om budgetjustering med 2,5 mnkr ur central medelsreserv 2 i kommunfullmäktiges budget, för utarbetande av viktiga underlag för stadens arbete med kemikaliesmart förskola enligt bilaga 7.
5. Ansökan om budgetjustering med 0,5 mnkr ur central medelsreserv 2 i kommunfullmäktiges budget, för att ta fram förslag till förstärkningsåtgärder som gynnar biologisk mångfald i naturreservat.
6. Godkänna förvaltningens förslag till kontrollplan för livsmedelskontrollen enligt bilaga 2.

7. Godkänna förvaltningens förslag till tillsynsplan för tillsyn enligt miljöbalken enligt bilaga 3.
8. Godkänna förvaltningens förslag till miljöövervakningsplan enligt bilaga 4.
9. Godkänna förvaltningens förslag till plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys enligt bilaga 8.
10. Godkänna förvaltningens förslag till jämställdhets- och mångfaldsplan enligt bilaga 5.
11. Justera beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Mikael Nyberg
Avdelningschef

Nämndens ekonomi och verksamhet

Ny struktur

Verksamhetsprogrammet för 2017 har fått en delvis ny utformning

Verksamhetsprogrammet utgår från kommunfullmäktiges övergripande mål för staden – Ett Stockholm för alla. Därefter redovisas fullmäktiges inriktningsmål

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt Stockholm

Under vart och ett av inriktningsmålen redovisas kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet. Livsmedelskontrollen redovisas under Ett Stockholm som håller samman. Huvuddelen av nämndens verksamhetsområden redovisas under Ett klimatsmart Stockholm.

Under varje mål för verksamhetsområdet föreslås ett tillsyns mål och därefter ett mål för miljöövervakningen. Därefter kommer övriga relevanta mål.

Tillsynsplanen har delats upp i en ettårig plan för miljöbalkstillsynen och hälsoskydd. Livsmedelskontrollen har nu en egen kontrollplan som är treårig. Det är ett krav enligt den nya Europeiska livsmedelslagstiftningen. Därefter redovisas en miljöövervakningsplan.

Verksamhetsprogrammet har genom den nya ordningen fått en tydligare struktur och följer helt den disposition som kommunfullmäktige beslutat om i budgeten för staden. Verksamhetsprogrammet har fokus på de aktiviteter som skall genomföras under respektive mål för verksamhetsområdet och de resultat som avses uppnås. Det har varit en ambition att göra budgeten mer kortfattad och operativt inriktad. Mycket av de tidigare – inte sällan mångordiga - beskrivningarna av de olika verksamhetsområdena har helt tagits bort eller kortats väsentligt. Det är förvaltningens förhoppning att verksamhetsprogrammet för 2017 därigenom blivit mer överskådligt och lättillgängligt.

Viktiga uppgifter under 2017

Under 2017 budgeteras en omsättning på 230 mnkr. Miljötillsynen och livsmedelskontrollen är de viktigaste områdena och utgör drygt hälften av verksamheten. Självkostnadsgraden beräknas bli 67 % för miljöbalkstillsynen och 84 % för livsmedelskontrollen. Förslaget till nettobudget överensstämmer med kommunfullmäktiges budget, dvs 104,6 mnkr.

Inom förvaltningen kommer under 2017 arbetet med att gå över till Ecos 2 att beröra alla avdelningar och enheter. Ett stort arbete kommer att vara förberedelser för ombyggnaden av Tekniska nämndhuset som väntas påbörjas hösten 2018.

För Hälsoskyddsavdelningen gäller en ny organisation där olägenhetsärendena läggs på en särskild enhet. Det skall förhoppningsvis effektivisera arbetet och utveckla verksamheten. Regeringen beslutade i mitten på november 2016 om en ny köldmedieförordning. Det ger förutsättningar att komma igång med digitaliseringen av hanteringen.

Miljöbalkstillsynen fortsätter att utveckla indikatorer för tillsynens miljönytta. Några stora infrastrukturprojekt som

Förbifarten, tunnelbaneutbyggnaden och SVABs nya avloppstunnel från Bromma till Henriksdal kommer att ta mycket tid.

Arbetet med att ta fram åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster pågår och kommer att vara intensivt under 2017. Detsamma gäller kemikaliearbetet såväl inom området giftfri förskola som implementeringen av det nya KEMI-kalieregistersystemet.

GrowSmarter är ungefär halvvägs och fortsätter enligt plan. Den 28 november beslöt kommunfullmäktige om strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040. I beslutet ingår en rad utredningar som skall genomföras under 2017. Nämnden har ett direkt uppdrag avseende två utredningar, men förvaltningen kommer säkert att behöva bistå övriga förvaltningar och bolag i deras utredningsarbete.

Nämndens del i bostadsbyggnadsarbetet fortsätter med hög intensitet. Det gäller särskilt som den nya översiktsplanen nu är på väg för beslut i kommunfullmäktige.

Omvärldsförändringar

Under 2017 kommer miljötillsynsutredningen att lämna sitt betänkande. Förvaltningen har lämnat en rad förslag till förbättringar av de centrala myndigheternas vägledning. Utredningen kan komma att få stor betydelse för kommunernas tillsynsarbete. En ny kontrollförordning på livsmedelsområdet väntas träda ikraft nästa år. Naturvårdsverkets miljöbalksprojekt fortgår och förvaltningen är involverad i detta arbete. EU kommer att besluta om ett nytt förnybarhetsdirektiv för bl a fasta biobränslen. Det kan påverka stadens arbete mot fossilbränslefrihet

Förvaltningen blir effektivare

Det är nu tio år sedan nämnden fick sin nya budget för 2007 med inriktning för 2008 och 2009 och som innebar en halvering av nettobudgeten från 111 mnkr ett utfall som lägst 57,5 mnkr. Förvaltningen producerar idag mer än före besparingarna, men har trots det alltså en lägre nettobudget än 2006. Sammantaget har besparingarna om man jämför nämndens utfall under dessa tio år med budgeten för 2006

sparat 329 mnkr. Av de medel som kommunfullmäktige anslagit till nämndens verksamhet har nära 25 mnkr lämnats tillbaka i form av överskott jämfört med budget. Det visar att nämnden hela tiden effektiviserat sin verksamhet

Av kommunfullmäktige beslutade satsningar

Nedan redogörs för de områden som nämnden erhållit extra medel för i budget:

Energicentrum, klimatplanens genomförande, klimatpakten (3,0 mnkr): Energicentrum kommer under 2017 att utöka stödet till energieffektiviseringar i stadsdelsnämnder.

Energicentrum kommer också att delta i arbetet med att ta fram en plan för hur staden ska bli fossilbränslefri till 2030. Marknadsföring av Klimatpakten och Klimatpakten Plus intensifieras. Ett ökat antal medlemmar i Klimatpakten innebär högre kostnader för att anordna årlig konferens.

Beräkningsmodell för LCA vid byggnation (1,2 mnkr): Ett nätverk med stadens fastighetsägare, branschen och IVL startas upp för att ta fram LCA-data för byggmaterial. Stadens fastighetsägare kommer att bistå med verifiering av data i nybyggnadsprojekt. Ett internationellt samarbete med C40 startas upp under 2017 för att komplettera beräkningsprotokollet för växthusgasutsläpp med LCA-data för byggmaterial. Utvecklingsarbetet är långsiktigt och kommer att behöva fortsätta efter 2017. Målet är att kunna ställa LCA-krav vid framtida markanvisningar

Handlingsplan för god vattenstatus; provtagningar samt personella resurser (3,6 mnkr): Förvaltningen fortsätter arbetet med att utarbeta lokala åtgärdsprogram enligt Handlingsplanen för god vattenstatus. Medel för att ta fram de underlag som behövs till de lokala åtgärdsprogrammen söks ur central medelsreserv. Miljögiftsövervakningen intensifieras i takt med att underlag behövs till de lokala åtgärdsprogrammen.

Strategiskt arbete för genomförande av "Ett grönnare Stockholm" (1,0 mnkr): Förvaltningen kommer att förstärka arbetet genom nyanställning av personal. Arbetet kommer att inriktas på att ta fram förstärknings- och utvecklingsåtgärder för Stockholms gröna kvaliteter. Ta fram strategiska underlag för värdering av grönmärk samt framtagande av förslag till

förstärkningsåtgärder. Båda dessa underlag ska prioriteras för att underlätta för ny markanvändning samt förstärka den gröna infrastrukturen.

Underlag nya kemikalieindikatorer (0,2 mnkr): Ett förslag till nya kemikalieindikatorer kommer att utarbetas under året. Arbetet bedrivs i nära samarbete med forskningsinstitutioner.

Koncerngemensam fordonshantering (2,0 mnkr): Miljöförvaltningen har numera två personer anställda som fleet managers för Stockholms stad, med ansvar för stöd, råd och upphandlingshjälp. Förutom lönekostnader används del av medlen framför allt till utredningar med hjälp av konsult samt omkostnader i samband med seminarier och referensgruppsmöten m.m.

Utvecklingsprogram ökad tillgänglighet och funktion för naturreservat (1,0 mnkr): Förvaltningen tar erfarenheter vidare från pilotprojekt Flaten som genomförts under 2016 för implementering i fler naturreservat. Arbetet ska ske i nära samarbete med bland annat Trafikkontoret samt berörd stadsdelsnämnd.

Uppdatering av IT och diarietjänstsystem Ecos (3,0 mnkr): Förvaltningens system för ärendehantering och diarietjänst, Ecos, ska uppdateras till en ny version våren 2018. En huvuduppgift under 2017 är att fortsätta arbetet med förberedelser inför denna övergång. I detta ingår så väl genomlysningar av arbetssätt och processer, som kvalitets-säkring av data och framtagande av nya integrationer.

Förstärkning handläggare Plan och miljö (1,0 mnkr): Bostadsbyggandet är fortsatt prioriterat samtidigt som de gröna frågorna får allt större betydelse. Erfarenheter från c/o-city vad gäller ekosystemtjänster ska i högre utsträckning kunna införlivas i ordinarie planeringsprocess genom nyrekrytering till Stadsmiljöenheten.

Kompetensförsörjningsinsatser (2,0 mnkr): Nämndens verksamheter har ett konstant behov av olika typer av kompetenshöjningsinsatser, både för att vidmakthålla hög kvalitet på arbetet och för att vara en attraktiv arbetsgivare. Förutom sedvanliga utbildningar kan även nämnas till exempel storstadsmöten inom olika fackområden, sam- inspektioner med andra kommuner, samt deltagande på så väl en nordisk som en nationell konferens för livsmedelstillsyn.

Aktiviteter beslutade av kommunfullmäktige

Nedanstående aktiviteter har beslutats av KF för MHN och ska leda till att KF:s mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås. I anslutning till aktiviteten anges mål för verksamhetsområdet:

- *Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och fastighetsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda anläggandet av tre leder för stigcykling i Nackareservatet, Flatens naturreservat samt Kyrkhamns naturreservat:*
Förvaltningen ska med erfarenhet från tillsynsarbetet i respektive reservat bidra till utredningen om var leder för stigcykling bäst lämpas med hänsyn till rekreativa värden i övrigt samt naturvärden.
- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden ta fram en handlingsplan för användande av fossilbränslefria arbetsmaskiner:* Förvaltningen ska bistå Exploateringskontoret och trafikkontoret i utredning om förutsättningar för och föreslå en handlingsplan vad gäller fossilbränslefria arbetsmaskiner
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden ta fram en handlingsplan för att staden som organisation ska vara fossilbränslefri 2030:* Förvaltningen kommer i samarbete med Serviceförvaltningen att bistå stadsledningskontoret med att fram en plan för hur stadens organisation ska bli fossilbränslefri till 2030. Uppdraget kommer att slutföras under slutet av 2017.
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en strategi för hur användningen av fossil plast kan reduceras inom Stockholms stad:* Förvaltningen kommer att under 2016 ha tagit fram underlag för hur användningen av fossil plast kan reduceras. Under första halvan av 2017 beräknas en strategi kunna tas fram i samarbete med serviceförvaltningen.

- *Fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ska samordna existerande forum på temat hållbart byggande och fastigheter:* Ett samordnande nätverk med stadsledningskontoret, fastighetskontoret och miljöförvaltningen kommer att byggas upp under första delen av 2017.
- *Exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utarbeta rekommendationer och verifieringsmetod för livscykelanalyser avseende klimatpåverkan kopplat till val av material, utförande och byggprocess som kan användas vid husbyggnation:* Ett nätverk med stadens fastighetsägare, branschen och IVL startas upp för att ta fram LCA-data för byggmaterial. Stadens fastighetsägare kommer att bistå med verifiering av data i nybyggnadsprojekt. Ett internationellt samarbete med C40 startas upp under 2017 för att komplettera beräkningsprotokollet för växthusgasutsläpp med LCA-data för byggmaterial. Utvecklingsarbetet är långsiktigt och kommer att behöva fortsätta efter 2017. Målet är att kunna ställa LCA-krav vid framtida markanvisningar.
- *Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram en handlingsplan för hantering av byggmassor inom staden:* Ca 600 000 ton byggmassor transporteras in och ut ur Stockholm varje månad för diverse byggprojekt. För att möjliggöra bostadsmålet är hantering av dessa massor en viktig fråga som ska utredas under 2017 och utmynna i en handlingsplan. Förvaltningen avser prioritera deltagande i detta arbete.
- *Trafiknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, Stockholms Stads Parkerings AB och bostadsbolagen ska samverka för utbyggnad av laddinfrastruktur:* Arbetet inleddes redan 2014. Under 2016 har trafiknämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetat med att ta fram ett

långsiktigt mål för laddinfrastrukturen samt att utreda förutsättningarna för att etablera laddgator på stadens mark. Förutsättningar för laddgator redovisas för nämnderna i december 2016. Avsikten och ambitionen är att under 2017 arbeta enligt de principer som fastlås där.

- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska som projektägare i Digital Demo Stockholm fungera som kravställare till förslag på att mäta vattenkvalitet för identifiering av föroreningar och effektivt följa god vattenstatus:* Förvaltningen deltar i att ta fram funktionella krav på de metoder för vattenövervakning (sensorer) som föreslås inom projektet.
- *Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar och arbetet med naturreservat i Kyrkhamn, Rågsveds friområde och Älvsjöskogen fortskrider:* Förvaltningen avser bidra med tillsyns- erfarenheter och ekologisk kompetens vid inrättandet av Årstaskogen och Årsta holmar samt när säkerställandearbetet sätts igång av exploateringskontoret för Kyrkhamn, Rågsveds friområde och Älvsjöskogen.
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB ta fram en utredning för att säkerställa en ökad produktion av biogas för att möta behovet av att ersätta fossil naturgas:* Medel har avsatts i budgeten för att ta hjälp av konsult och tillsammans med denna genomföra detta arbete. Samverkan kommer att ske med Stockholms stadshus AB och berörda biogasaktörer i regionen.
- *Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utvärdera mer miljövänliga alternativ till konstgräs och fallskyddsgummi:* Under 2017 kommer befintlig kunskap på området sammanställas och en riktlinje för staden utformas. I detta arbete ingår att utvärdera alternativa ersättningsmaterial till gummigranulat.

- *Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm:* Nämnden har ett ökat fokus på jämställdhets- och mångfaldsfrågorna, och ska fortsätta arbetet med att pröva sätt att systematiskt arbeta med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser.
- *Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på väl-färdsyrken:* En kompetensförsörjningsplan ska tas fram under året.
- *Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad:* En rutin för integrering av barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i nämndens arbete ska tas fram.
- *Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad:* En rutin för nämndens arbete med barns delaktighet och inflytande ska tas fram.

Obligatoriska nämndindikatorer

Nedanstående obligatoriska nämndindikatorer har beslutats av KF för MHN och som är obligatoriska för nämnden att följa upp. Till varje indikator fastställer nämnden ett mål:

Sjukfrånvaro: Räknas som procent av avtalad tid för månadsavlönade. Redovisas som det sk rullande-tolv månadersgenomsnittet. Målvärde för 2017 är 3,5 procent.

Sjukfrånvaro dag 1-14: Räknas som procent dag 1-14 av avtalad tid för månadsavlönade. Målvärde för 2017 är 1,2 procent.

Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram: Antal upphandlingar med ett kontraktsvärde över 1.8 mkr som har annonserats under året och där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram i strategifasen i förhållande till samtliga upphandlingar som har annonserats under året med ett kontraktsvärde över 1.8 mkr. Målvärde för 2017 är 100 %.

Samverkan

Arbetsstagarorganisationerna har tillstyrkt VP 2017 inklusive bilagor. SACO och VISION lämnar ett särskilt yttrande enligt bilaga 9.

Bilagor

1. SLK:s blankettset för VP 2017.
2. Kontrollplan för Livsmedelskontrollen.
3. Tillsynsplan för tillsyn enligt Miljöbalken.
4. Miljöövervakningsplan 2017.
5. Jämställdhets- och mångfaldsplan 3-årsplan.
6. Underlag för äskande av medel från CM 2 för framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster samt övriga viktiga underlag under 2017.
7. Underlag för äskande av medel från CM 2 för utarbetande av viktiga underlag för stadens arbete med kemikaliesmart förskola.
8. Plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys 2017.
9. Särskilt yttrande från SACO och VISION.

Inledning

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram som uppgår till 200,7 mnkr i kostnader och 96,1 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 104,6. Jämfört med KF:s budget för 2016 som beslutades i oktober 2015 ökar nettobudgeten med 6,8 mnkr. Trots detta måste dock huvuddelen av satsningarna som framgår av uppdragen i kommunfullmäktiges budget genomföras inom ramen för befintlig budget och om disponeringar av befintliga resurser eftersom nämnden har en allmän kostnadsökning. Det är viktigt att framhålla att detta effektiviseringskrav måste nämnden klara inom den del av budgeten som inte är tillsyn, eftersom tillsynens effektivisering redan har diskonterats genom taxeöversynen. Besparingar får då göras inom den kvarvarande nettobudgeten.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska år 2017 fortsätta fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen, med hög självfinansieringsgrad inom detta område

Förvaltningen föreslår en balanserad budget. Av bilaga 1 framgår SLK:s blankettset för ekonomiuppgifter som lämnas i samband med VP.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är, i samarbete med andra tekniska nämnder, engagerad i flera av de områden som lyfts fram under detta mål. Ett stort område är bostadsbyggandet där nämnden på flera sätt har en aktiv roll som expertstöd och projektansvarig inom områden som vidmakthåller och utvecklar miljö- och naturvärden vid stadens stora byggande av bostäder. Nämndens arbete verkar för likvärdighet i livsbetingelser i staden eftersom åtskillnad inte görs mellan befolkningsgrupper eller stadsdelar utan snarare efter behov och väsentlighet. Till exempel finns en prioritering av miljön på skolor och förskolor inom tillsyn och kemikaliearbete och tillsyn med inriktning på boendemiljön inom utsatta bostadsområden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Nämnden bidrar i hög grad till tryggheten i staden eftersom stora delar av arbetet mer eller mindre direkt bidrar till att förebygga och avhjälpa problem som kan påverka invånarnas miljö och hälsa. Nämnden riktar in sig på miljö- och hälsoområdet i stadens risk- och sårbarhetsarbete.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %	100 %	År

Nämndmål:

1.3.1 Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa

Beskrivning

Vid nämndens ordinarie arbete, särskilt inom tillsynen, är dess viktigaste bidrag att motverka hot mot miljö och hälsa. Livsmedelskontrollen har som fokus att människors hälsa inte ska riskeras på grund av dåliga livsmedel. Miljöbalkens tillsynsområden har genomgående syftet att värna om både miljön och människors hälsa. Inom andra områden som till exempel kemikaliearbetet finns syftet att skydda människor mot skadliga kemikalier. Nämnden har också ett stort främjande arbete för bra utemiljöer genom arbetet för gröna och blå värden i stadsmiljön, naturområden och vattendrag. I stadens säkerhetsarbete täcker nämnden upp med expertkunskaper inom kemikalier, luft, vatten, biologi och livsmedel samt förebyggande arbete inom andra områden som till exempel klimatanpassning.

Förväntat resultat

Aktivitet

- Svara för miljö- och hälsodelarna i stadens säkerhetsarbete.
- Deltagande i bostadsbyggnadsarbetet
- Energicentrums rådgivning
- Kemikaliecentrums rådgivning

Nämndmål:

1.3.2 Utföra kontroll som säkrar att de livsmedel som saluhålls och serveras i staden är trygga

Beskrivning

Närmare beskrivning av den kontroll som ska utföras finns i den treåriga kontrollplanen. Med ”trygga livsmedel” menas inte bara att livsmedlen ska vara säkra att konsumera utan hälso-risk, utan även att konsumenten ska kunna vara trygg med att varan är vad som utlovas i den skriftliga information som ges. Sammanfattningsvis kommer nämnden att utföra kontroller av säkerhet och information hos cirka 7000 anläggningar. Av bilaga 2 framgår Livsmedelskontrollen kontrollplan, inklusive en treårig plan för timmar och tillsynsarbete.

Förväntat resultat

Mål

Planerad kontroll av samtliga livsmedelsanläggningar under treårsperioden 2017 – 2019

Aktiviteter

- Under 2017 kontrollera cirka 6000 anläggningar av cirka 7900 registrerade.
- Utföra cirka 10 150 kontroller.

Mål

Hantera klagomål och avvikelser

Aktiviteter

- Klagomål från allmänheten och information om avvikelser från myndigheter och organisationer ska handläggas inom 14 dagar.
- Anmälan om misstänkt matförgiftning ska handläggas senast dagen efter att de inkom.

Mål

Verkar för att viktiga krav på livsmedelssäkerheten uppnås.

Nämnden har pekat ut sex krav som särskilt viktiga för livsmedelssäkerheten, de så kallade indikatorerna. När vi konstaterar avvikelser från krav inom dessa områden ska bristerna alltid följas upp samma år:

- Säker nedkylning,
- Säker allergikost,
- Spårbart kött,
- Säkra kosttillskott,
- Sann information
- Tydlig allergimärkning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Nämnden bidrar till stadsutvecklingen på många olika sätt. Till exempel att grönområden bevaras på ett sätt som går att kombinera med byggande, att bullerstörningar motverkas och att stadsdelarna får en utformning i övrigt som är miljömässigt hållbar, till exempel genom införande av energibesparande teknik och genom att främja goda kollektivtrafiklösningar.

Nämndmål:

1.4.1 MHN ska delta i stadsplaneringen och stödja berörda nämnder med kompetens inom områdena hälsa, miljö, klimatanpassning och naturvård för att möjliggöra en hållbar och växande stad

Beskrivning

Förvaltningen deltar aktivt i den samordning av bostadsbyggandet som sker i bostadsbyggnadsgruppen, som leds av bostadsgeneralen. Det konkreta arbetet med planeringen som ska ske ”i linjen”, samordnas i det förvaltningsövergripande styrdokumentet Ledstången som anger när respektive förvaltning ska agera och vad som behandlas i olika skeden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden verkar för att miljö- och hälsofrågorna integreras i planarbetet. Detta gäller bland annat buller, luftkvalitetfrågor samt att bevaka att markföroreningar integreras och tas omhand i planeringen. En viktig åtgärd för att kunna genomföra bostadsbyggandet är att på ett bättre sätt hantera och transportera och återanvända byggmassor inom staden. Därför ska en handlingsplan tas fram tillsammans med berörda nämnder.

Även grönfrågorna uppmärksammas både i de enskilda projekten men även genom den strategiska park- grönområdesgruppen som ska bildas i enlighet med inriktningen i Grönare Stockholm. Arbetet med implementering av ekosystemtjänster och kompensation för grönyteåtgång ska fortgå i enlighet med Miljöprogrammet och kommande inriktning i Grönare Stockholm.

Bevakning och analys av nya forskningsrön om klimatiförändringar och dess effekter som kan föranleda nya ställningstaganden är en central del av arbetet. Arbetet med skyfallshantering och att minska risken för översvämningar är särskilt prioriterat under 2017.

Inom naturvårdsområdet ligger fokus 2017 på att kunna bidra i stadsbyggnadsprocessen dels med uppdaterade strategiska kunskapsunderlag om biologisk mångfald, dels med förslag till ekologiska förstärkningsåtgärder i grönstrukturen.

Förväntat resultat

Nya bra stadsmiljöer planeras där rimliga avvägningar har skett mellan olika intressen.

Förvaltningen har medverkat till att kunskaperna om översvämningrisker i staden har förbättrats, till gagn för det fortsatta arbetet med åtgärder.

Förvaltningen har medverkat till förbättrat kunskapsläge gällande särskilt värdefulla biotoper och arter. Idéer till nya åtgärder för förstärkning av den ekologiska infrastrukturen har tagits fram.

Mål

MHN ska medverka till att miljö- och hälsofrågor uppmärksammas och integreras i stadens arbete med byggande och markanvändning.

Aktiviteter

- Delta i arbetet inför markanvisningar.
- Arbeta i plan- och exploateringsarbetets tidiga skede genom att delta i planarbetet och upprätta miljö- och hälsounderlag.
- Leverera underlag för detaljplaner och program till stadsbyggnadsnämnden inom två veckor från beställning eller till utsatt datum.
- Lämna yttranden inom utsatt tid vid samråd för detaljplaner och program.
- Besvara frågor från övriga förvaltningar så snart det går dock senast inom en vecka.
- Delta i projektgrupper och möten om prioriterade detaljplaner, program och områdesplanering.
- Delta i projekt och i framtagandet av strategiska dokument för stadsplanering.
- Fortsatt implementering av ekosystemtjänster och grönytekompensation där det efterfrågas.
- Utföra förenklade bullerutredningar för detaljplaner det är uppenbart att riktvärden för trafikbuller kan uppfyllas med planerad utformning av bebyggelsen.
- Stödja exploateringskontoret och aktivt bidra i arbetet med framtagande av handlingsplan för hantering av byggmassor inom staden.
- Utveckla och uppdatera strategiska underlag om biologisk mångfald i stadsbyggnadsprocessen.
- Ta fram förslag till förstärkningsåtgärder i grön- och blåstrukturen som gynnar biologisk mångfald.

Mål

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska beakta och förebygga effekter av ett förändrat klimat i sitt arbete och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning.

Aktiviteter

- Bistå kommunstyrelsen i dess arbete med klimatanpassning.
- Medverka i stadens fortsatta arbete med skyfallshantering och översvänningsrisker.

Nämndmål:

1.4.2 Miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för bullerkartläggningen av staden samt följer upp hur åtgärder enligt åtgärdsprogrammet för omgivningsbuller genomförs.

Förväntat resultat

Mål

Redovisa kostnadseffektiva bulleråtgärder

Aktivitet

Nämnden ska verka för att åtgärder enligt åtgärdsprogrammet genomförs under året. Åtgärdsprogrammet innefattar följande åtgärder: Vägbeläggningar ska användas som ett aktivt verktyg för att minska problemen med trafikbuller, dvs lågbullrande asfalt ska användas i högre utstäckning. Arbetet med fasadåtgärder för bostäder som har minst 62 dBA Leq vid fasad ska slutföras samt åtgärder ska vidtas vid befintliga bostäder med nivåer inomhus över 30 dBA dygnsekvivalent och 45 dBA max nattetid. Enligt åtgärdsprogrammet ska även ljudmiljön förbättras i ett rekreationsområde, med målet att klara 50 dBA ekvivalent ljudnivå under dag- och kvällstid, i en större del av området. En bullervall ska byggas per år av överskottsmassor. Åtgärden sker lämpligen samordnat med budgetuppdraget att ta fram en åtgärdsplan för byggmassor.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Miljö- och hälsoskyddsnämnden bidrar till detta mål dels genom att tillgängliggöra stadens naturreservat för Stockholmare, och dels genom att medverka till att inrätta nya naturreservat. Se målet 2.3.4 och tillsynsplanen i bilaga 3.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och fastighetsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, idrottsnämnden och stadsbyggnadsnämnden utreda anläggandet av tre leder för stigcykling i Nackareservatet, Flatens naturreservat samt Kyrkhamns naturreservat (1.5)	2017-01-01	2017-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Inom ramen för detta inriktningsmål ryms största delen av nämndens miljöarbete. Miljöförvaltningen har en expertroll och hjälper andra förvaltningar i staden. Målet berör såväl förebyggande arbete inom energi, klimat, miljö och hälsa som nämndens tillsyn över att den EU-rättsliga miljölagstiftningen och miljöbalken med tillhörande följdlagstiftningar följs. Här återfinns också samordning och uppföljning av miljöprogrammets delmål som berör miljö- och hälsoskyddsnämnden. När det gäller nämndens tillsyn enligt miljöbalken

specificeras målsättningen med nämndens arbete särskilt under tillsynsplanen. Av bilaga 3 framgår tillsynsplanen för miljöbalkstillsyn inklusive några mindre tillsynsområden. Inom ramen för Miljösamverkan i Stockholms län (MSL) sker samordning och utveckling av operativa tillsynsprojekt samtidigt som det skapas förutsättningar för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Nämnden utgör ett strategiskt stöd i stadens energieffektiviserings- och klimatarbete. Arbetet för hållbar energianvändning och minskad klimatpåverkan fortsätter med ett stort antal aktiviteter. Det gäller energirådgivning, tillsyn, tekniska utvecklingsprojekt, uppföljning och beräkning av växthusgasutsläpp, utrednings- och planeringsarbete, kommunikation med allmänhet och företag, energieffektivisering och förnybar energiproduktion och projektledning av projekt som GrowSmarter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Växthusgasutsläpp per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	2,6 ton CO ₂ e/inv	2,6 ton CO ₂ e / inv	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utarbeta rekommendationer och verifieringsmetod för livscykelanalyser avseende klimatpåverkan kopplat till val av material, utförande och byggprocess som kan användas vid husbyggnation.	2017-01-01	2017-12-31
 Exploateringsnämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden ta fram en handlingsplan för användande av fossilbränslefria arbetsmaskiner.	2017-01-01	2017-12-31
 Fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen ska samordna existerande forum på temat hållbart byggande och fastigheter.	2017-01-01	2017-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och servicenämnden ta fram en handlingsplan för att staden som organisation ska vara fossilbränslefri 2030.	2017-01-01	2017-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ta fram en strategi för hur användningen av fossil plast kan reduceras inom Stockholm stad.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

2.1.1 Bättre miljö genom ökade effekter av energitillsyn

Beskrivning

Inom tillsynen hanteras allt från stora tillståndsgivna energiproduktionsanläggningar till enskilda verksamheters energianvändning. Genom tillsynen kontrolleras villkoren för produktion av energi och dessutom granskas energianvändningen hos till exempel ägare av större fastigheter. Genom tillsynen stimuleras också energieffektiviseringar. Samverkan sker

med Energi- och klimatrådgivningen. I tillsynen säkerställs även att läckagekontroll utförs på köldmedieaggregat. Nämnden prövar också tillstånd till värmepumpsanläggningar. Utöver tillsynen är energirådgivningen en viktig del av förvaltningens arbete.

Förväntat resultat

Tillsynen skall göra Stockholm bättre och säkrare. Tillsynen måste ge effekt och skall följas upp så att förvaltningens metoder hela tiden anpassas för att uppnå största möjliga miljönytta. Tillsynens syfte är dels att kontrollera att verksamheterna följer givna tillstånd och övriga regler inom området, men även att med rådgivning få verksamheterna att fortsätta med sitt miljöarbete.

Aktiviteter:

- I samband med tillsyn av fastighetsägares egenkontroll för drift och underhåll av bostadsbyggnader för förvaltningen en dialog med fastighetsägaren om energideklaration, energikartläggning och energieffektivisering. Förvaltningen informerar om möjlighet till energi och klimatrådgivning via energicentrum på miljöförvaltningen.
- Nämnden prövar tillståndsansökningar avseende bergvärmeanläggningar och upprätthåller en e-tjänst för att underlätta ansökningsförfarandet för den enskilde.
- Nämnden granskar att kravet på läckagekontroll av köldmedieaggregat efterlevs och påför miljöstraffavgift vid överträdelse av reglerna.

Nämndmål

2.1.2 Miljöövervakning av energianvändning och växthusgasutsläpp.

Beskrivning

Förvaltningen analyserar och beräknar växthusgasutsläppen årligen för att följa utvecklingen mot reduktionsmålet 2,3 ton CO_{2e} per invånare år 2020 årligen samt följer upp stadens energianvändning och solenergiproduktion för uppföljning av miljöprogrammet.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Beräkna och rapportera växthusgasutsläppen i Stockholm.
- Följa upp och rapportera stadens energianvändning.
- Bistå fastighetskontoret med solenergiproduktionsdata för uppföljning av miljöprogrammets delmål för ökad solenergiproduktion.
- Följa upp följande delmål i miljöprogrammet:
 - Staden ska verka för att utsläppen av växthusgaser minskar till högst 2,3 ton per invånare till år 2020 (MP delmål 1.1).

- Staden ska genom energieffektiviseringar minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst tio procent till år 2020 (MP delmål 1.2).
- Stadens egen energiproduktion baserad på solenergi ska öka (MP delmål 1.5).

Nämndmål:

2.1.3 Miljöprogrammets mål Hållbar energianvändning ska uppnås

Beskrivning

Miljöprogrammets mål Hållbar energianvändning omfattar fem delmål. Förvaltningens verksamheter inom energi- och klimatrådgivning, Energicentrum, Klimatsmarta stockholmare och övrig kommunikation, klimatanalyser och Klimatpakten syftar till att uppnå samtliga delmål.

Förväntat resultat

Mål

Växthusgasutsläppen ska vara högst 2,3 ton per invånare år 2020 och Stockholms stad ska vara fossilbränslefri år 2040

Aktiviteter

- I samarbete med exploateringskontoret utarbeta rekommendationer och verifieringsmetod för livscykelanalyser avseende klimatpåverkan kopplat till material, utförande och byggprocess som kan användas vid husbyggnation.
- I samarbete med stadsledningskontoret och serviceförvaltningen ta fram en handlingsplan för att staden som organisation ska vara fossilbränslefri år 2030.
- Ta fram en strategi för hur användningen av fossil plast kan reduceras inom Stockholms stad.
- Utredda flygets klimatpåverkan.
- Utredda möjligheter till att klimatkompensera stadens flygresor.
- Beräkna och rapportera växthusgasutsläppen i Stockholm.
- Utredda möjligheten att ta fram en beräkningsmodell för de växthusgasutsläpp som sker i Norra Djurgårdsstaden.
- Bistå stadsledningskontoret med uppföljning av aktiviteter i stadens klimatstrategi.
- Delta i nätverksarbete; C40, EUROCITIES, ICLEI och Klimatkommunerna.
- Bistå miljöroteln med utveckling av Klimatpakten och genomförande av årlig konferens.
- Bistå stadsledningskontoret med kommunikation av stadens klimatstrategi.
- Informera om stadens klimatarbete på stadens webb, via sociala medier samt på mässor och event.

- Genomföra en större kommunikationsinsats om klimatsmarta transporter kopplat till regeringens strategi för hållbar konsumtion.
- Dela ut Pingvinpriset för goda insatser inom staden för att minska energianvändning och utsläpp av växthusgaser.
- Genomföra en sommarturné med klimatvågen bemannad med sommarjobbade ungdomar samt delta med klimatvågen på olika event.
- Genomföra klimatguidningar för att kommunicera med barn och ungdomar kring klimatfrågan.
- Leda det regionala energi- och klimatrådgivningssamarbetet samt delta i regionala samarbetsprojekt.
- Ge energi- och klimatrådgivning med huvudfokus på bostadsrättsföreningar och mindre fastighetsbolag.
- Stödja bostadsrättsföreningar och mindre fastighetsbolag att teckna energieffektiviseringsavtal med energitjänsteföretag genom projektet ”Målstyrd energiförvaltning”.
- Ge energirådgivning till mindre företag om förvaltningen beviljas finansiering av en energicoach.

Mål

Staden ska genom energieffektiviseringar minska energianvändningen i den egna verksamheten med minst tio procent till år 2020 jämfört med år 2015.

Aktiviteter

- Stödja och samordna arbetet med att införa ett gemensamt energiuppföljningssystem för de bolag och förvaltningar som saknar uppföljningssystem.
- Projektleda stadens arbete med energikartläggningar utifrån kraven i lag (2014:266) om energikartläggning i stora företag.
- Bistå exploateringskontoret med förstudie av energiförsörjningssystem för Loudden.
- Bistå exploateringskontoret med införandet av nya energikrav (50 kWh/m² och år med sikte på 45kWh/m² och år) i norra Djurgårdsstaden.
- Bistå förvaltningar och bolag med förstudier av tekniska lösningar för energieffektivisering/energiåtervinning.
- Bistå förvaltningar och bolag med att söka finansiellt stöd för energieffektiviserings- och energiåtervinningsåtgärder.
- Bistå Stadshus AB med uppföljning av miljöprogrammets delmål för energieffektivisering.
- Bistå stadsbyggnadskontoret med att ta fram en arbetsmodell för planutformning och

byggnadernas formfaktor.

- Bistå stadsdelsförvaltningar med införande av gröna hyresavtal
- Bistå serviceförvaltningen i att inleda en översyn av stadens egna elabonnemang för att säkerställa rätt tariff (tariffoptimering).
- Bistå förvaltningar och bolag med omvärldsbevakning kring energianvändning genom seminarier och nyhetsbrev.
- I samverkan med fastighetskontoret, exploateringskontoret och stadsledningskontoret samordna existerande forum på temat hållbart byggande och fastigheter.

Mål

Stadens egen energiproduktion baserad på solenergi ska öka med 50 procent till år 2020 relativt produktionen år 2015

Aktiviteter

- Bistå förvaltningar och bolag vid installationer av solenergianläggningar.
- Samla in produktionsdata från solenergianläggningar och visualisera produktionen.
- Bistå fastighetskontoret med data för uppföljning av miljöprogrammets delmål för ökad solenergiproduktion.
- I samarbete med Stadshus AB och Fortum Värme utreda möjligheterna att öka mängden förnybar el som produceras i staden till 2040.

Mål

Leda GrowSmarter-projektet i Stockholm och Europa.

Aktiviteter

- Leda arbetet med projektet i Årsta så att arbetet med att energieffektivisera sex hus på Valla-området, två på Slakthusområdet och en BRF i Årsta genomförs enligt plan och så att dessa får 60 % lägre energianvändning.
- Verka för att dessa byggnader förses med de 12 smarta lösningar för energihushållning och miljövänliga transportlösningar som planerats i projektet.
- Verka för att dessa byggnader visas upp tillsammans med industriparterna för ett stort antal internationella besökare.
- Verka för att den tekniska och ekonomiska utvärderingen av lösningarna påbörjas tillsammans med berörda högskolor.
- Leda arbetet med projektet i Europa så att implementeringen av alla de 12 smarta lösningarna inom energieffektiv renovering, integrerad infrastruktur och mobilitet utförs i Stockholm, Köln och Barcelona under 2017 och sammanställa arbetet i en rapport som skickas till EU och miljö- och hälsoskyddsnämnden.

- Samarbeta med andra Smart City projekt och internt i staden för att öka spridningen av de smarta lösningarna och med gemensamma krafter minska klimatutsläppen i Europa.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Köpt energi (GWh)						1 835 GWh		2016

Nämndmål:

2.1.4 MHN ska samarbeta och utbyta erfarenheter med andra städer och aktörer i Europa för att påverka EU-regelverket samt driva åtgärdsarbete och utveckling framåt.

Beskrivning

Förvaltningen samarbetar med andra städer i olika EU-projekt samt agerar genom olika nätverk för att minska klimatpåverkan och nå en högre energieffektivitet.

Förväntat resultat

Mål

Åstadkomma energieffektivisering och minskade växthusgasutsläpp.

Aktiviteter

- Öka förståelsen i Europa för biobränslen som en viktig del i omställningen till fossilbränslefrihet. Detta ska ske genom att strategiska kontakter tas i Europa för att på så vis undvika att besvärliga restriktioner införs mot biobränslen.
- Delta i EU- projektet, Smart Impact med syfte att underlätta för förvaltningarna för Stockholms del, att samarbeta och hitta lösningar på gemensamma utmaningar. Projektet pågår fram till maj 2018.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Nämnden driver genom sitt miljöbilsarbete uthålligt frågor om hållbara transporter och fortsätter sitt arbete med nya och ökade ambitioner.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel sålda förnybara drivmedel i länet per år.	31 %	31 %	År
 Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	7 dygn	7 dygn	År
 Antal dygn över normvärdet för PM10 i luft	35 dygn	35 dygn	År
 Sålda fossila drivmedel	8,4 TWh	8,4 TWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Exploateringsnämnden ska i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB ta fram en handlingsplan för hantering av byggmassor inom staden.	2017-01-01	2017-12-31
 Trafiknämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden, Stockholms Stads Parkerings AB och bostadsbolagen ska samverka för utbyggnad av laddinfrastruktur.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

2.2.1. Tillsynen ska verka för minskande miljöpåverkan från transporter

Beskrivning

I tillsynen ska frågor om transportbehov, alternativa transportslag samt fordons- och bränsleval alltid hanteras.

Förväntat resultat

Aktivitet

- Frågan om transporters omfattning, transportslag och bränsleval efterfrågas i all tillsyn.
- Arbetet för att minska bullret
- Fortsatt fokus på utsläppen från fordonstrafiken

Nämndmål:

2.2.2 Nämnden har god uppföljning av trafikens miljöpåverkan

Beskrivning

SLB-analys utför luftkvalitetsmätningar i olika miljöer; utomhus, i tunnlar och i fordonskupéer, av en rad olika föroreningar, både reglerade (NO₂, PM10, PM2.5, CO, O₃, SO₂ B(a)P mfl) och oreglerade ämnen (antalet och massan av partiklar i olika storlekar,

sotpartiklar, CO₂). Vid sidan av luftföroreningar mäter vi även meteorologiska parametrar och vägbaneförhållanden.

Aktuella mätprojekt 2017:

- Under 2017 fortsätter SLB-analys med att utvärdera Trafikkontorets optimering av dammbindning och städning för att sänka halterna av partiklar (PM10. Halterna av bens(a)pyren (BaP) mäts på två platser i Stockholm där lokal vedförbränning är den dominerande källan.
- Halterna av spårämnen från vedeldning analyseras för att klargöra hur stor mängd av PAHerna som härstammar från vedeldningen.
- På uppdrag av Trafikverket utförs mätningar av emissioner från vägtrafiken längs E18 under 2017.

Under 2017 redovisas forskningsprojektet Fossilfri Fordonsflotta i Stockholm (Betydelse för luftkvalitet och hälsa av fossilfri fordonsflotta i Stockholm) SLB-analys utreder hur utsläppen och halterna av partiklar och kväveoxider påverkas beroende på bränslemixen i en framtida fossilfri fordonsflotta.

Miljöförvaltningen ansvarar för samordnad uppföljning av Miljöprogrammets delmål 2.5 Fossil energi i transportsektorn ska minska. Det finns två indikatorer under delmålet:

- Såld fossil energi som ska minska (till högst 8,4 TWh under år 2017).
- Andel såld förnybar drivmedel som ska öka till 31 % under 2017.

Förväntat resultat

Målsättningen med luftövervakningen är att den ska leda till en ständigt förbättrad luftkvalitet.

- Genomföra kontinuerlig luftövervakning på Hornsgatan, Sveavägen, Norrlandsgatan och Folkungagatan.
- Utvärdera olika åtgärders effekter på luftkvaliteten i Stockholm.
- I samarbete med miljömedicinsk expertis öka kunskapen om olika luftföroreningars hälsoeffekter.
- Följa upp och rapportera årligen användningen av fossila och förnybara bränslen
- Rapportera årligen miljöfordonsförsäljningen i länet
- Följa upp miljöprogrammet delmål 2,5 Fossil energi i transportsektorn ska minska

Nämndmål:

2.2.3 Minst hälften av alla nya bilar som säljs är miljöbilar

Beskrivning

Andelen nya personbilar som säljs i Stockholms län år 2019 utgörs till minst 50 % av miljöbilar enligt stadens miljöbilsdefinition (vilken är samma som statens). En ökad andel av dessa är elfordon.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Stödja kommunstyrelsen i arbetet med att ta fram en handlingsplan för fossilbränslefrihet inom vägtransportsektorn och utreda möjligheterna till att utfärda ett förbud mot fossilbränsleförsäljning till år 2040 med delmål till 2030.
- I samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram en handlingsplan för användande av fossilbränslefria arbetsmaskiner.
- Kommunicera 3-5 nyhetsbrev och www.stockholm.se/miljobilar samt vidareutveckla www.miljöfordon.se.
- Stärka biogasanvändningen genom att samverka med biogasaktörer, samt i samarbete med Stockholms stadshus AB genomföra en biogasutredning. Utredningen ska titta på hur biogasproduktionen kan säkerställas så att naturgasen kan fasas ut.
- Verka för incitament och förmåner som gynnar (eller undanröjer missgynnande av) miljöfordon och miljöbränslen.
- Stötta andra aktörer inom stadens arbete för att genomföra klimatstrategin och för att få ett ökat genomslag för bilpooler.
- Upplýsa berörda om de statliga medel som kan sökas av bland annat fastighetsägare och företagare för laddinfrastruktur.
- Genomföra samt sprida resultaten och erfarenheterna från avslutade och pågående projekt om hållbara transporter och drivmedel.

Nämndmål

2.2.4 Minst var tionde lastbil som säljs är en miljölastbil

Beskrivning

10 procent av nyregistrerade tunga fordon ska vara miljölastbilsklassade år 2019.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Arbeta för att få en nationell miljölastbilsdefinition.
- Verka för att under innevarande miljöprogramsperiod få till 10 nya tankmöjligheter med förnybart bränsle för tunga fordon i Stockholms kommun eller kranskommuner.
- Delta i Upphandlingsmyndighetens arbete om uppdatering av miljökrav inom områdena transporter, fordon och drivmedel.
- I samarbete med servicenämnden använda och utveckla befintlig arbetsmall för hur krav på fordon och transporter bör ställas och successivt skärpas i relevanta upphandlingar i staden, samt hur dessa avtal bör följas upp.
- Stötta bolag och förvaltningar med fordon och drivmedelskompetens, vid upphandling och uppföljning av tjänster där transporter ingår.
- I samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram en handlingsplan för användande av fossilbränslefria arbetsmaskiner.

Nämndmål

2.2.5 Stadens egen fordonsflotta består av miljöfordon

Beskrivning

Stadens flotta ska bestå av 100 % miljöbilar och stadens biodrivmedels- och elbilar tankas/laddas till 85 % med miljöbränsle.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Optimera hanteringen och användningen av stadens egna fordon inom ramen för uppdraget att ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering. Stötta förvaltningar och bolag vid uppföljning av fordonsinnehav och tankning.
- Tillsammans med kommunstyrelsen och servicenämnden ta fram en handlingsplan för att staden som organisation ska ha en fossilbränslefri respolicy och fordonsflotta 2030.
- Verka för att det finns minst 200 laddbara fordon i stadens fordonsflotta vid slutet av år 2017.
- Förmedla medel från det statliga Klimatklivet till förvaltningar och bolag som uppgraderar äldre eller sätter upp ny laddinfrastruktur för de eldrivna fordon som används av verksamheterna.
- Sprida erfarenheter från försöken med induktionsladdning på fem elbilar i stadens flotta.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel elbilar						16 %		2017

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet för en hållbar mark- och vattenanvändning strävar både mot att utveckla stadens gröna värden och förbättra vattenförekomsternas kemiska och ekologiska status. Stadens gröna kvaliteter ska stärkas i enlighet med kommande riktlinjer för ett Grönare Stockholm samt stadens översiktsplan och miljöprogram samt genom tillsynen och miljöövervakning över naturreservat och förorenade områden. Arbetet med vattenförekomsterna sker genom att ta fram lokala åtgärdsprogram i syfte att presentera åtgärder för hur miljö kvalitetsnormerna kan nås men även genom miljöövervakning och tillsyn på båtclubbar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen badplatser med bra badvattenkvalitet	87 %	87 %	År
 Andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status	30 %	30 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta naturreservat i Årstaskogen och Årsta holmar och arbetet med naturreservat i Kyrkhamn, Rågsveds friområde och Älvsjöskogen fortskrider.	2017-01-01	2017-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska som projektägare i Digital Demo Stockholm fungera som kravställare till förslag på att mäta vattenkvalitet för identifiering av föroreningar och effektivt följa god vattenstatus.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

2.3.1 Tillsynen ska verka för att stadens mark- och vattenanvändning är hållbar

Beskrivning

Genom hantering av upplysningar om förorenad mark och ärenden som avser efterbehandling av förorenade områden ska tillsynen säkerställa att den framtida markanvändningen inte innebär risker för hälsa och miljö. Miljö kvalitetsnormerna för vatten, och de åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster som nu tas fram, innebär ökat fokus på markanvändningen i allmänhet och dagvatten i synnerhet. Ett aktuellt exempel är negativ påverkan från båtbottnfärger och den tillsyn över båtclubbar som bedrivs. Tillsyn över naturreservaten bidrar till att viktiga värden bibehålls.

Aktiviteter

- Ansvarsutredningar ska, i de fall krav ställs gentemot betalningsansvarig för markförorening i område som länsstyrelsen riskklassat till nivå 1 eller 2, användas som underlag för förelägganden respektive bidragsansökan.
- Fortsätta mäta båtskrov med avseende på förekomst av giftiga metaller i båtbottnfärger under förutsättning att medel beviljas ur centrala medelsreserven.
- Bedriva tillsyn över båtklubbar i Mälaren med särskilt fokus på förbud att använda biocidfärger i Mälaren inklusive plan för utfasning av giftiga färger i Mälaren, vilket innebär att båtarna successivt görs skrovrena.
- Informera Östersjöklubbar om effekter på miljön av biocidfärger och om alternativa rengöringsmetoder istället för användning av biocidfärger i Östersjön. Uppmuntra till utfasningsplan med avseende på biocidfärger.
- Hantering av dagvatten ska ske med hänsyn till miljökvalitetsnormerna för vatten och fastställda åtgärdsprogram.

Nämndmål

2.3.2 Nämnden har genom långsiktig miljöövervakning god uppföljning av att stadens mark- och vattenanvändning är hållbar

Beskrivning

Löpande miljöövervakning av miljön utförs i syfte att följa trender och utveckling av miljön i Stockholm. Resultaten från övervakningen används som underlag för framtagande och prioritering av åtgärder i enskilda projekt och i stadsplaneringen.

Förväntat resultat

Resultaten från övervakningen analyseras och används i framtagandet av åtgärder. Trender och utveckling redovisas till internt och externt.

Mål

Miljöövervakning biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster

Aktiviteter

- Programmet för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster börjar genomföras.
- Fortsätta analyser på landskapsnivå av konnektivitet (samband) m. fl. parametrar inom stadens ekologiska infrastruktur.

- Ekmiljöer och andra värdefulla lövträd: Uppföljning och uppdatering av Ekdatabasen
- Inventering av fladdermöss – Stockholms del i samarbete med kommunerna på Södertörn (via Södertörnsekologerna).
- Groddjur: Uppföljning av vattensalamandrar i Olovslundsdammen.
- Förstudie ang. system för uppföljning av naturmarksskötsel och ekologiska förstärkningsåtgärder.
- Ajourhållning och fortsatt utveckling av ArtArken. Färdigställa databasen, uppdatera och publicera webbapplikationen.

Mål

Övervakning av klimatförändringar och dess effekter

Aktiviteter

- Sammanställning, bearbetning och analys av meteorologiska, hydrologiska och limnologiska mätdata.
- Framtagande av fler klimatindikatorer.
- Bevaka kunskapsläget och kommunicera naturvetenskapliga underlag till förvaltningar och bolag.
- Utveckla informationen om klimatförändringar och klimatanpassning på Miljöbarometern.

Mål

Miljöövervakning mark

Aktiviteter

- Samtliga badplatser där det förekommer risk för markföroreningar ska undersökas. I den mån det behövs så genomförs provtagning.
- Undersökning av parkmark i strandnära områden.
- Bistå exploateringskontoret i arbetet att marksanera Vinterviken.
- Genomföra markundersökningar av båtuppläggningsplatser – om medel från CMR erhålls.

Mål

Miljöövervakning vattenmiljön

Aktiviteter

- Genomföra löpande miljögiftsövervakning i Drevviken, Årstaviken, Brunnsviken, Saltsjön, Bällstaån och Ulvsundasjön, genomföra screening i fem icke undersökta vattenförekomster och vid behov komplettera med övervakning i ytterligare prioriterade vattenförekomster.
- Genomföra undersökningar i enlighet med övervakningsprogram för ekologiska kvalitetsfaktorer (t.ex. fisk, vattenväxter och bottenfauna).
- I samverkan med Stockholm Vatten planera och genomföra övervakning av fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer.
- Utvärdera tidigare års övervakning av ekologisk och kemisk status och utifrån resultatet av detta samordna och planera kommande övervakningsinsatser, samt ta fram nytt övervakningsprogram i samverkan med tillsynsavdelningen och Stockholm vatten.
- Medverka i LIFE IP Rich Waters i syfte att utbyta erfarenheter kring miljögiftsövervakning i vattenmiljön tillsammans med aktörer i Norra Östersjöns vattendistrikt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel vattenförekomster som följer miljö-kvalitets-normerna för kemisk status.						35 %		2016

Mål

Samordna miljöförvaltningens miljöövervakning.

Aktivitet

Årligen uppdatera förvaltningens miljöövervakningsplan.

Nämndmål

2.3.3 Bidra till att stadens vattenområden uppnår god ekologisk och kemisk vattenstatus

Beskrivning

Miljöförvaltningen ansvarar för samordning, planering och projektledning för framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster. Arbetet sker i nära samarbete med framförallt Stockholm Vatten, andra kommuner samt vattensamarbeten.

Miljöförvaltningen ansvarar även för samordning, uppföljning och information om stadens vattenvårdsarbete via Miljöbarometern.

Förvaltningen deltar även aktivt i genomförandet av åtgärder tillsammans med berörda förvaltningar och Stockholm Vatten.

Miljöprogrammets mål för området ”God status ska uppnås i stadens alla vattenförekomster. (MP delmål 3.2)” omhändertas genom beskrivna mål och aktiviteter nedan.

Förväntat resultat

Ytterligare fem lokala åtgärdsprogram färdigställs för politisk behandling. Miljöbarometern anpassas anpassad och uppdateras beträffande information från de lokala åtgärdsprogrammen.

Fysiska åtgärder projekteras och genomförs med utgångspunkt i resultaten från de lokala åtgärdsprogrammen.

Mål

Genomföra handlingsplanen för vatten och särskilt fokusera på framtagande av lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster samt bidra till ett effektivt genomförande av operativa åtgärder för bättre vatten

Aktiviteter

- Bidra till genomförandet av åtgärder i framförallt Brunnsviken och Bällstaån enligt de lokala åtgärdsprogrammen i samverkan med genomförandeorganisationerna i staden.
- Färdigställa lokala åtgärdsprogram för Judarn, Kyrksjön, Råcksta träsk, Trekanten och Långsjön inför politisk behandling.
- Fortsätta arbetet med lokala åtgärdsprogram för Ulvsundasjön, Magelungen, Drevviken och Forsån.
- Påbörja arbetet med lokala åtgärdsprogram för Flaten, Årstaviken och Riddarfjärden.
- Medverka i LIFE IP Rich Waters i syfte att tillsammans med idrottsförvaltningen förbereda anläggning av en borsttvätt för fritidsbåtar i Stockholms del av Mälaren.

Mål

Samordna, följa upp och kommunicera stadens vattenarbete enligt Handlingsplan för god vattenstatus

Aktiviteter

- Samordna och informera om stadens vattenarbete.
- Bidra till implementering av stadens dagvattenstrategi genom framtagande av vägledningsdokument för den praktiska tillämpningen av strategin.
- Delta i vattenrelaterade forskningsprojekt.
- Delta i vattenrelaterade EU-projekt och samarbeten.
- Delta i kommunövergripande samverkansgrupper och vattenvårdsförbund.
- Bistå övriga förvaltningar och bolag med stöd rörande miljökvalitetsnormer för vatten.

Nämndmål:

2.3.4 Aktivt bistå i samordning av grönstrukturfrågor, planering och utredning av nya naturreservat samt uppmärksamma ekosystemtjänster i staden

Beskrivning

Förvaltningen ska genom sitt deltagande i stadsbyggnadsprocessen bistå exploateringsnämnden för att i linje med Grönare Stockholm utveckla och förstärka den biologiska mångfalden. Vidare ska förvaltningen fortsatt bidra med expertkunskap och strategiska underlag i stadsbyggandet för hur ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden kan utvecklas och förstärkas. Förvaltningen ska verka för att tillgängliggöra stadens naturreservat för stockholmarna samt arbeta för att tillsammans med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret inrätta flera nya naturreservat.

Förväntat resultat

Mål

Genomföra förstärkningsåtgärder i enlighet med riktlinjer i kommande Grönare Stockholm. Årstaskogen och Årsta holmars naturreservat inrättas

Aktiviteter

- Bemanna och delta aktivt i arbetet för genomförandet av Grönare Stockholm.
- Aktivt bistå i inrättandet av Årstaskogen och Årsta holmars naturreservat.
- Aktivt bistå i säkerställandearbetet för Kyrkhamn, Rågsveds friområde och Älvsjöskogen.
- Ta fram förslag till förstärkningsåtgärder i grön- och blåstrukturen som gynnar biologisk mångfald.

Förväntat resultat

Mål

Leda och se till så att målen i projekt C/O City uppnås.

Aktiviteter

- Nio stycken verktyg/metoder testas och utvärderas i utvalda pilotområden i Stockholm i olika skala och miljö. Resultaten sammanställs från piloter, kommuniceras och sprids genom olika kanaler för att inspirera, visa på möjligheter och öka kunskap.
- Ekosystemtjänster integreras i det nationella certifieringssystemet och kompetensprogrammet Citylab för hållbar stadsutveckling.
- C /O City medverkar i flera konferenser bland annat som medarrangör av SGBC-konferenser och samarbetar med Boverket och Naturvårdsverket i regeringsuppdrag om att kommunicera ekosystemtjänster, framtagande av Vägledning och i Plattform ”Hållbar stad”.
- Modell för internationalisering skapas med Brasilien som första fall, där ett partnernätverk skapas i Brasilien, Spridning av kunskap och resultat ska ske till minst tio länder och deltagande i konkreta projekt i andra länder.
- Forum för aktörer inom hållbar stadsutveckling skapas med erbjudanden till aktörer att delta på olika sätt för att öka kompetensen och använda verktyg för urbana ekosystemtjänster.
- Slutrapport och avrapportering till VINNOVA och till miljö- och hälsoskyddsnämnden.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämndens arbete som har att göra med kretslopp och återvinning hör framförallt till tillsynen som har målsättningen att verksamhetsutövarna ska ha en effektiv och miljöanpassad avfallshantering där mängden avfall minimeras och andelen avfall som omhändertas genom återanvändning och återvinning ökar. Tillsynen av avfall som kan ingå i kretslopp avser till stor del restauranger och livsmedelsbutiker samt återvinningsstationer där rutiner för tömning städning, minskning av buller och undvikande av farligt avfall är av intresse. Förvaltningen deltar också i arbeten med att göra omhändertagande av till exempel förorenade massor, elavfall och snö mer resurseffektiva.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB ta fram en utredning för att säkerställa en ökad produktion av biogas för att möta behovet av att ersätta fossil naturgas.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål

2.4.1 Tillsynen ska aktivt bidra till att avfallshierarkin följs så att avfall hanteras på ett resurseffektivt sätt**Beskrivning**

Verksamhetsutövare ska ha en effektiv och miljöanpassad avfallshantering där mängden avfall minimeras och andelen avfall som omhändertas genom återanvändning och återvinning ökar. I all tillsyn ska frågan om hantering av farligt avfall belysas.

Exempel på en särskild insats inom området är, under år 2017, riktad tillsyn på restauranger för att åstadkomma ökad matavfallsinsamling. Insatser riktas även mot butiker, med målet bättre sortering, och vidare ska skolelever informeras. Informationsinsatser genomförs i samverkan med Stockholm Vatten Avfall AB.

Aktiviteter

- Utredda möjligheter hos restauranger och butiker att sortera ut matavfall samt vid behov ställa krav på utsortering.
- I samarbete med SVAB informera skolelever om sortering av avfall och avfallshierarkin.

Nämndmål

2.4.2 Nämnden ska följa upp stadens miljöprogram med avseende på resurseffektiva kretslopp

Aktiviteter

- I samarbete med SVAB följa upp hämtad mängd hushållsavfall per person.
- Följa resultatet av SVAB:s uppföljning av andel farligt avfall i hushållsavfall och anpassa tillsyns- och informationsinsatser efter behovet.
- Nämnden ska följa upp miljöprogrammets delmål: Stadens verksamheter ska förebygga uppkomsten av avfall. (MP delmål 4.1).

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

Nämnden bedriver ett omfattande arbete för en giftfri miljö som omfattar projekt- och programarbete, miljöövervakning samt tillsyn. Kemikaliecentrum ger stadens verksamheter stöd och vägledning i genomförandet av Stockholms kemikalieplan 2014 – 2019. Arbetet med kemikaliesmart förskola är särskilt prioriterat. Tillsynsfrågorna hanteras under 2.6.1.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter	--	Fastställs 2017	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska utvärdera mer miljövänliga alternativ till konstgräs och fallskyddsgummi.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

2.5.1 Tillsynen ska medverka till att exponeringen för farliga kemikalier minskar

Beskrivning

Förutom tillsyn över såväl användning som hantering av kemikalier hos de traditionella tillsynsobjekten inom miljö- och hälsoskyddsområdet, bedrivs tillsyn över kemikalier/kemiska ämnen i kosmetiska och hygieniska produkter, tillsyn över varor - med fokus på sådana som barn exponeras för m.m. Tillsynen bedrivs med främst stöd av miljöbalken, Reach men även livsmedelslagstiftning är aktuell vad gäller material i kontakt med livsmedel.

Förväntat resultat

Mål

De kosmetiska produkter som saluförs är rätt märkta och innehåller inte förbjudna ämnen.

Aktiviteter:

- Tillsyn på herrkosmetika t.ex. skäggoljor.
- Tillsyn på kosmetiska produkter hos frisörer, apotek och butiker som inte har kosmetiska produkter som sin huvudinriktning.
- Tillsyn över märkning av kemiska produkter.
- Tillsyn över efterlevnad av ROHS-direktivet, dvs. farliga kemiska ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning.

Nämndmål

2.5.2 Aktivt bidra till genomförande av Stockholm stads kemikalieplan 2014 – 2019

Beskrivning

Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 beskriver hur staden ska bedriva ett strukturerat arbete med att undvika farliga kemikalier i alla stadens verksamheter. Kemikaliecentrum erbjuder verksamheterna stöd och vägledning i genomförandet av planen och stadens

Miljöprogram. Kemikaliecentrum bedriver även övervakning av miljögifter kopplat till hälsopåverkan. Genom olika utåtriktade kommunikationsinsatser får även verksamhetsutövare och konsumenter i staden ökad kunskap om kemikalier.

Förväntat resultat

Stadens förvaltningar och bolag liksom verksamhetsutövare och konsumenter ska få en ökad medvetenhet, kunskap och tillgång till verktyg för att göra kemikaliesmarta val i sin vardag och kunna verka för ett giftfritt Stockholm.

Nedanstående indikatorer från stadens Miljöprogram beskriver vad som ska uppnås inom målområdet. Miljöförvaltningen har ansvar för att följa upp indikatorn om antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter. För övriga indikatorer ligger uppföljningsansvaret hos andra förvaltningar och miljöförvaltningens kemikaliecentrum ska stödja arbetet.

- Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter.
- Antal av 15 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam
- Andel prioriterade och relevanta avtal enligt kemikalieplanen utan avvikelse från ställda kemikaliekrav.
- Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system.
- Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.

Mål

Innehållet av miljö- och hälsofarliga ämnen i upphandlade varor och tjänster ska minska (MP delmål 5.2)

Aktiviteter

- Ge stöd i hela inköpsprocessen.
- Medverka i Upphandlingsmyndighetens forum och expertgrupper för kriterieutveckling.
- Aktivt delta i nätverket miljö och hälsa i upphandling.

Mål

Användningen av bygg- och anläggningsvaror som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen ska minska (MP delmål 5.3)

Aktiviteter

- Medverka i kriterieutvecklingen i Byggvarubedömningen och BASTA.
- Ordförandeskap i fokusgrupp för hållbara byggnader och anläggningar i Norra Djurgårdsstaden
- Verka för att Byggvarubedömningen används i stadens verksamheter
- Kartlägga förekomst av vattendirektivsämnen i byggmaterial
- Vägleda anläggande förvaltningar och bolag i kravställning vad det gäller material baserade på gummigranulat.

Mål

Stadens användning av kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och prioriterade riskminskningsämnen ska minska. (MP delmål 5.4)

Aktivitet

Införa databaserat system för hantering av kemiska produkter i staden

Mål

Spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen från hushåll, handel, byggande och andra aktörer ska minska (MP delmål 5.1)

Aktiviteter

- Kommuniera med bygg- och fastighetsbranschen.
- Kommuniera med båtlivet.
- Kommuniera med handeln.
- Kommuniera med konsumenter.
- Kommuniera om hårvård med frisörbranschen.
- Kommuniera om kemikaliesmart konst i samarbete med kulturförvaltningen.

Mål

Förekomsten av hälsofarliga kemikalier i förskolemiljön ska minska (MP delmål 5.5)

Aktiviteter

- Stödja förskoletillsynen med avseende på kemikaliefrågor.
- Dialog med förskolechefer och -personal.
- Stödja SISABs arbete för en giftfri förskolemiljö.

- Pilotsatsning på kemikaliesmarta förskolebyggnader tillsammans med SISAB och H/L sdf.
- Genomföra hälsorelaterad miljögiftsövervakning inriktad på barns exponering.
- Kemiska analyser av inomhuskällor.
- Förstudie för projekt om kemikaliesmart och kvalitetssäkrad städning i framförallt förskolor.
- Anpassa delar av materialet om kemikaliesmart förskola till skola och fritidshem.
- Inleda pilotstudie om barns exponering.
- Ta fram nya kemikalieindikatorer med inriktning på barns exponering.

Mål

Informera om kemikalieplanen och stödja dess implementering

Aktiviteter

- Upprätthålla kontakt med ledande forskare i ett vetenskapligt råd.
- Informera om kemikalieplanen och kemikaliecentrum
- Uppföljning av miljöprogrammet
- Ta fram och genomföra kemikalieutbildning för miljösamordnare och andra nyckelpersoner i staden
- Stöd till tillsyn

Mål

Leda och delta i projektet NonHazCity

Aktiviteter

- Projektledning och administration.
- Spårning av källor till miljöfarliga ämnen och prioritering av åtgärder.
- Minskning av förekomst av farliga ämnen på kommunal nivå.
- Åtgärder för att minska spridningen av farliga ämnen från små och medelstora företag.
- Kampanj för att minska utsläppen från privathushåll.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Nämnden bedriver ett omfattande arbete för en god inomhusmiljö. Detta sker främst genom riktad tillsyn mot huvudsakligen skolor och förskolor, flerbostadsbyggnader och migrationsboenden men även andra typer av verksamheter, såsom idrottsanläggningar, kan vara föremål för tillsyn. Buller och ventilation är vanligt förekommande problem i

inomhusmiljön. Hantering av klagomål på olägenheter utgör också en viktig del i arbetet med att verka för en sund inomhusmiljö. Nämnden kontrollerar även att mätning av radon utförs i flerbostadsbyggnader, skolor och förskolor.

Nämndmål

2.6.1 Tillsynen ska säkerställa att inomhusmiljön i flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor inte ska medföra olägenhet för människors hälsa

Beskrivning

Miljön i bostäder och offentliga miljöer såsom skolor, förskolor, vård- och omsorgsboenden m.fl. verksamheter samt arbetsplatser är viktig för både hälsa och välbefinnande. Exempel på hälsoeffekter i samband med brister i inomhusmiljön är astma, allergi, symtom i ögon, näsa och hud, liksom trötthet eller huvudvärk. Att leva i en bullerstörd miljö kan leda till problem med trötthet, koncentrationssvårigheter, huvudvärk, blodtrycksförändringar och stressreaktioner. Höga radonhalter inomhus under en lång exponeringstid är en riskfaktor för lungcancer.

Förväntat resultat

Bättre egenkontroll hos verksamhetsutövare och fastighetsägare leder till färre brister i inomhusmiljön. Nämndens riktade tillsyn och handläggning av klagomålsärenden leder till att konstaterade brister i inomhusmiljön åtgärdas.

Aktiviteter

Under 2017 prioriteras följande särskilt:

- Följa upp de brister som konstaterades i samband med 2016 års bullerprojekt på förskolor.
- Utföra riktad tillsyn i socioekonomiskt utsatta områden.
- Arbeta ner balansen för uppföljningsärenden inom skola och förskola.
- Fortsätta arbete med effektivisering av arbetet med klagomål på olägenheter i bostäder.
- Information till verksamhetsutövare och fastighetsägare.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	95 %		Tertial

Mål

Nämnden ska genom tillsyn säkerställa att alla flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under riktvärdet 200 Bq /m³ luft.

Aktiviteter

- I samråd med de kommunala bostadsbolagen tillse att återstående kommunala flerbostadsbyggnaderna radonmätts i enlighet med årsmålet.
- Uppmana fastighetsägare, skolor och förskolor att mäta.
- Ställa krav på att mäta om mätning inte utförs.
- Tillse att åtgärder vidtas om en byggnad har för höga radonhalter.

Strategi

Flerbostadsfastigheter:

Under 2013 skickades uppmaningar till ägare av fastigheter med flerbostadshus i Söderort och yttre västerort om att mäta radon. Under hösten 2016 har förvaltningen skickat uppmaningar till fastighetsägare i Bromma att mäta radon och eventuellt åtgärda samt rapportera till förvaltningen. Under 2017 kommer förvaltningen att skicka uppmaningar till fastighetsägare i norrort.

Förskolor och skolor:

Under 2017 ska de kvarstående ca 100 förskolorna (varav 70 kommunala förskolor) och 100 skolorna rapportera sina radonmätningar till förvaltningen. Dessa har sedan tidigare fått uppmaning om att mäta och vid behov åtgärda radon. Om mätresultat inte inkommer, trots påminnelser, förelägger förvaltningen verksamhetsutövaren om att utföra mätningar och inkomma med mätresultat. Det finns ca 45 förskolor och skolor som har anmält sin verksamhet till miljöförvaltningen efter maj 2016 och där radonmätningar inte utförts sedan tidigare. Dessa kommer i januari 2017 att få en uppmaning om att mäta radon.

Mål

Radonhalterna inomhus ska understiga 200 Bq/m³ luft i stadens flerbostadsfastigheter och lokaler för arbetsplatser och undervisning.

Målet och indikatorerna visar nämndens eget arbete inom radontillsynen.

Indikator	Arsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
6.2.1 Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som är kontrollerade avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft i %.	75%		År
6.2.2. Andel flerbostadsfastigheter i de kommunala bostadsbolagen som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft.	90 %		År
6.2.3. Andel förskolor och skolor som har kontrollerats avseende radon och har radonvärden under 200 Bq/m ³ luft.	90 %		År

Nämndmål:

2.6.2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska följa upp stadens miljöprogram med avseende på sund inomhusmiljö

Förväntat resultat

Mål

Radonhalterna inomhus ska understiga 200 Bq/m³ luft i stadens flerbostadsfastigheter och lokaler för arbetsplatser och undervisning. (MP delmål 6.1)

Aktivitet

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för samordnad uppföljning av delmål 6.1. Indikator: Andel av stadens egna byggnader som används för något av ändamålen bostad, arbetsplats eller undervisningslokal som understiger en radonhalt på 200 Bq/m³ luft.
- Kontakta fastighetskontoret och de kommunala bolagen (SISAB, Micasa, Stockholmshem, Familjebostäder och Svenska bostäder) för att höra hur många av deras arbetslokaler de har radonmätt.

Mål

Bullernivåerna inomhus ska minska (MP delmål 6.3)

Aktivitet

- Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för samordnad uppföljning av delmål 6.3 Indikator: Andel bostäder i befintliga flerbostadsfastigheter som erbjudits åtgärder för att klara 30 dBA inomhus

Mål

Bullernivån i utomhusmiljön vid stadens skolor och förskolor är låg

Barn är extra känsliga för höga ljudnivåer. Det är viktigt att vid utomhusvistelse möjliggöra pedagogisk verksamhet samt även ge möjlighet till ro och återhämtning för barnen.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Bullerexponerade gårdar vid barnstugor respektive skolor med prioritet för lägre årskurser har åtgärdats.

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till en attraktiv miljö för både boende och företagande och i förlängningen är detta viktigt för Stockholms konkurrenskraft, attraktivitet och utveckling. Nämnden har visat på god budgethållning och ekonomistyrning samt bevakar noga den ekonomiska utvecklingen under året.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Genomförandet av nämndens EU-positionsrapport

De EU-frågor som berör nämndens verksamhetsområde bevakas av miljöförvaltningen som också driver stadens och nämndens intressen genom ett aktivt deltagande i stadens samarbetsorganisationer, nätverk och projekt. Det innebär att Stockholm profileras i dessa frågor samtidigt som det ger staden goda möjligheter att lära sig av andra städer. Samarbetet består i att hålla presentationer på nationella och internationella konferenser, ta emot studiebesök och att leverera underlag till nationella och internationella jämförande studier. Därtill kommer medverkan i ett antal internationella samverkansprojekt.

Påverkansarbete i särskilda frågor bedrivs framför allt genom Eurocities miljöforum och arbetsgrupperna: Green Areas & Biodiversity, Noise, Climate Change Energy Efficiency Air Quality, Water. Därtill kommer alltså också alla de internationella samarbetsprojekt där nämnden deltar, vilka beskrivs under olika mål i detta VP.

KTHs Vattencentrum för innovation och forskning

Nämnden har i uppdrag att tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB stötta KTHs uppbyggnad av ett Vattencentrum för innovation och forskning. Miljöförvaltningen deltar redan i ett samarbete om vatten tillsammans med Ericsson och KTH som framför allt gäller mätning och digital rapportering av halter av olika ämnen i dagvatten. Uppbyggnaden av ett Vattencentrumet på KTH har ännu inte kommit i gång, men förvaltningen bevakar frågan tillsammans med innovationsdirektören.

Nämndmål:

3.1.1 MHN ska samarbeta och utbyta erfarenheter med andra städer och aktörer i Europa för att påverka EU-regelverket samt driva åtgärdsarbete och utveckling framåt.

Beskrivning

Förvaltningen bevakar EU-frågor inom nämndens verksamhetsområde och driver stadens och nämndens intressen genom ett aktivt deltagande i stadens samarbetsorganisationer, nätverk och projekt. Påverkansarbete i särskilda frågor bedrivs genom framförallt genom EU-finansierade projekt samt genom Eurocities miljöforum och arbetsgrupperna: Green Areas & Biodiversity, Noise, Climate Change Energy Efficiency Air Quality, Water.

Förväntat resultat

Mål

Inom ramen för projekt SmartImpact ta fram ett förslag på förvaltningsövergripande handlingsplan som i större utsträckning visar hur resultat från framgångsrika projekt kan införlivas i den ordinarie linjeverksamheten.

Aktiviteter

- Intervjuer och inhämtande av erfarenheter kring hur innovativa lösningar och piloter i Stockholm (exempelvis NDS) har förts vidare respektive vilka hinder och möjligheter förvaltningarna ser för vidare spridning i stadens linjeorganisation.
- Genomföra workshops internt inom staden respektive med externa aktörer.
- Handlingsplan framtagen under året.

Mål

Genomföra europeiska projekt för att underlätta arbetet lokalt

Aktiviteter

- Undersöka förutsättningar för att söka medel för att samarbeta med andra städer eller organisationer i syfte att minska spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen i staden.
- Tillsammans med övriga nordiska huvudstäder återuppta utbytet inom Nordens större städer.

Mål

Utveckla förvaltningens internationella miljöarbete genom att bevaka, påverka och aktivt driva stadens intressen i organisationer, nätverk och projekt.

Aktiviteter

- Bevaka EU-initiativ och påverka EU-regelverket inom nämndens verksamhetsområde.
- Delta i Stadens interna internationella nätverk.
- Lyfta och driva stadens och nämndens intressen i Eurocitiesnätverket.
- Bidra med fackkunskap när staden uppvaktar staten och EU t.ex. om behoven av minskad användning av miljö- och hälsoskadliga kemikalier.
- Ingå i C40 som är ett nätverk av världens största städer som arbetar för att minska växthusgasutsläppen.
- Ingå i ICLEI (Cities of sustainability).
- Ingå i Compact of Mayors, som är ett nätverk av städer som har förbundit sig att gå mycket långt i sina klimatambitioner.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fäster stor vikt vid god service till de företag som omfattas av tillsyn och kontroll. En framgångsfaktor för nämnden är ett bra samarbete med olika företag och branschorganisationer.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Företagens nöjdhet med bemötandet	85	77	År
 Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	80	72	År

Nämndmål:

3.2.1 Förvaltningen ger en god service och bedriver tillsyn med hög professionalitet mot företag och andra verksamhetsutövare i staden -

Beskrivning

Nämnden har en hög prioritering av sin myndighetsutövning och service till företag. Vissa delar riktar sig också till allmänheten. Målen följs framförallt upp genom punktlighetsmålen för tidsåtgång vid vissa ärenden och genom den årliga NKI-undersökningen (NöjdKundIndex)

som ger en utförlig bild av hur företagen uppfattar tillsyns- och kontrollverksamheten. Tillsynen ska ha effekt.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Informationsträffar för verksamhetsutövare.
- Årliga tillsynsrapporter som underlag för uppföljning och planering.
- Utbildning i klarspråk för alla nya medarbetare.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor.	90 %		Tertial
Företagen uppfattar inspektörerna som professionella.	NKI=80		År
Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	95 %		Tertial
Handlägga inkomna anmälningar om registrering av livsmedelsanläggning inom 14 dagar.	90 %		Tertial
Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	95 %		Tertial

Nämndmål:

3.2.2 Utföra tillsyn motsvarande avgiften.

Beskrivning

För tillsynens avgifter gäller den grundläggande principen att tid för vilken verksamhetsutövarna har betalat, ska återgäldas med tillsynstid. Detta är ett fundament för en legitim kommunal tillsyn. Varje tillsynsobjekt besöks dock inte årligen utan för många objekt sker tillsynen med något eller några års mellanrum. Nämnden följer upp detta på objektsnivå och per tillsynsområde. Detta är också en utgångspunkt i den årliga taxeöversynen. Av bilagorna 2.2 Kontrollplan och 2.3 Tillsynsplan Miljöbalk, framgår tillsynsplaneringen och den planerade tid som ska läggas ner på olika områden.

Förväntat resultat

Den tid som den enskilde verksamhetsutövaren har betalat för ska motsvaras av den tillsynstid som ägnas denne. Det är särskilt viktigt att följa upp tillsyn för verksamhetsutövare med fast årsavgift eftersom för dessa faktureras årsavgiften efter en i förväg bestämd taxa och inte efter faktiskt registrerade utförda timmar som är fallet vid timdebitering.

Aktiviteter

- Översyn av taxor med fast årsavgift.
- Tillämpa system för uppföljning av att utförd tillsynstid motsvarar betalade avgifter med särskild prioritering av verksamhetsutövare med fasta årsavgifter.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Nämnden har en högt specialiserad verksamhet och tillgång till handledningstid är begränsad vilket påverkar möjligheterna att erbjuda sommarjobb och praktikplatser. Förvaltningen får en del förfrågningar om sommarjobb, examensarbeten och praktikplatser och arbetar för att i möjligaste mån erbjuda dessa möjligheter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	2 st	850 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	1 st	500 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	12 st	8 500 st	År
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	2 st	900 st	Tertial
 Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	12 st	8 500 st	År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har efter tidigare års kraftiga minskningar av nettobudgeten nu ett effektiviseringsarbete i form av fortlöpande vardagsrationaliseringar. Administrativa rutiner förenklas och nya lösningar övervägs ständigt för att dra ner kostnaden samtidigt som lika mycket eller mer arbete utförs inom nämndens uppdrag. Frågor om kostnaderna för att bedriva verksamheten är ständigt aktuella eftersom detta har samband med de totala prioriteringarna och möjligheten att bedriva verksamheten. Köp av tjänster övervägs när det är effektivt. Nämnden är uppmärksam på när det går att finansiera projekt och verksamheter genom externa bidrag vilket möjliggjort mycket av utvecklingsinsatserna.

Nämndens budget har några osäkerheter varav kan nämnas

- Risk inom GrowSmarter: upplösning av avsättningen gjordes i samband med årsbokslut 2015 men risken kvarstår.
- Nya projekt påbörjas som kan medföra att projektens budget för 2017 kan förändras under året. Slutbetalning för projekt BEST infaller under 2017 som bidragit en till balanserad budget.

Förvaltningen arbetar aktivt för att minimera dessa risker bl.a. genom utökad internkontroll.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-0	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.5.1 Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer

Beskrivning

Miljöförvaltningen arbetar fortlöpande med att effektivisera arbetsprocesser inom tillsynen. Särskilt gäller detta stora tillsynsområden såsom granskning av köldmedierapporter och hantering av olägenhetsärenden. Ett betydande effektiviserings- och kvalitetsarbete har genomförts inom båda dessa områden under 2015-2016.

From den 1 januari 2017 har avdelningen för hälsoskydd en ny organisation, där den största förändringen är att alla ärenden rörande klagomål på störning i bostad handläggs på en enhet. Till enheten har även flyttats tillsynsområden av närliggande karaktär, t.ex. evenemangsbuller och klagomål på buller från återvinningsstationer. Syftet med omorganisationen är att säkerställa resurser för området och att handläggarna ska kunna arbeta mer koncentrerat med ärendena. Härigenom förväntas handläggningstiden per ärende i genomsnitt minska. Även tidsåtgången för hantering av obefogade klagomål och annan handläggning som inte är debiterbar förväntas minska.

Förvaltningen arbetar även övergripande med effektivisering och förenkling av arbetssätt och rutiner. Det sker bland annat genom ökad digitalisering, kompetensutveckling, processkartläggningar och utveckling av e-tjänster. En huvuduppgift under 2017 är att fortsätta arbetet med förberedelser inför övergången till Ecos 2, en ny version av förvaltningens ärende- och diariesystem.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Förkorta handläggningstiderna och sänka ärendebalansen ytterligare.
- Vidta nödvändiga förberedelser inför övergång till Ecos 2.
- Utveckla metoder för att påskynda åtgärdande av olägenheter.

Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad

Under 2016 gjordes en sedvanlig taxeöversyn. Taxan är i linje med lagstiftarens intentioner om självkostnadsfinansiering av tillsynen. I den årligt återkommande jämförelsen mellan ett tiotal miljöförvaltningar i Stockholms län framgår att Stockholms miljöförvaltning har en hög

självkostnadsfinansiering både vad gäller miljöbalken och kontrollen enligt livsmedelslagstiftningen.

Av tabellen nedan framgår Stockholms utveckling av nyckeltalen för tillsyn. Under 2012 finns en nedgång i självfinansieringsgraden för miljöbalkstillsynen som beror på minskad efterfrågan på tillstånd för bergvärmepumpar. Under 2013 överfördes resurser till fastighetsägartillsynen. Tillsynen inom detta område effektiviserades och bidrog därmed till en ökad självfinansieringsgrad för 2013.

Förvaltningen hade många föräldralediga år 2014 – 2015 som resulterade i låga personalkostnader, och därmed högre självfinansieringsgrad. Självfinansieringsgraden på 86-87 % för livsmedelskontrollen beror på att avdelningen lyckades utföra fler timmar än budgeterat trots lägre antal årarbetare som beror på sjukfrånvaro och föräldraledigheter. Detta kan utläsas av tabellen nedan som visar antalet årarbetare. Budget för år 2016 och 2017 ligger på en mer hållbar nivå, det vill säga 84 %.

Självfinansieringsgraden för miljöbalkstillsynen är något lägre i prognosen för år 2016 eftersom avdelningarna har fått utökad rambudget för icke-debiterbar tillsyn för särskilt prioriterade områden. Lägre självfinansieringsgrad för avdelning Plan och Miljö för år 2017 beror på bortfall av tillsynintäkter främst i PCB-, grafiker- & kvicksilverbranscherna.

Årsarbetare inom Miljöbalks- och Livsmedelstillsynen

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	VP 2016	Prognos 2016	Plan 2017
Miljöbalkstillsyn	53,9	53,6	55,0	52,0	53,0	52,0	56,5	52,8	60,5	63,0	61,3	62,5	63,7
Livsmedel	42,0	38,4	38,5	39,0	39,0	40,5	44,0	41,8	43,3	46,9	47,0	44,3	48,8
Summa	95,9	92,0	93,5	91,0	92,0	92,5	100,5	94,6	103,8	109,9	108,3	106,8	112,5

tkr	<u>2006</u>	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>B 2016</u>	<u>Prognos 2016</u>	<u>VP 2017</u>
Miljöbalkstillsyn (MB)													
<i>Hälsoskydd</i>													
Intäkter	n/a	n/a	18 659	21 582	20 855	21 864	21 501	24 662	25 795	31 898	29 079	29 444	31 599
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	27 438	29 042	30 725	33 145	35 081	36 875	37 830	43 071	43 174	45 387	47 220
Netto HS	n/a	n/a	8 779	7 460	9 870	11 281	13 580	12 213	12 035	11 173	14 095	15 943	15 621
<i>Självfin.grad HS</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>68%</i>	<i>74%</i>	<i>68%</i>	<i>66%</i>	<i>61%</i>	<i>67%</i>	<i>68%</i>	<i>74%</i>	<i>67%</i>	<i>65%</i>	<i>67%</i>
<i>Plan och Miljö</i>													
Intäkter	n/a	n/a	13 947	14 615	14 269	14 500	14 874	14 859	15 658	15 182	14 918	14 823	14 636
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	22 746	20 682	20 864	22 046	22 661	20 512	21 073	20 691	21 109	21 223	21 526
Netto PoM	n/a	n/a	8 799	6 067	6 595	7 546	7 787	5 653	5 415	5 509	6 191	6 400	6 890
<i>Självfin.grad PoM</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>61%</i>	<i>71%</i>	<i>68%</i>	<i>66%</i>	<i>66%</i>	<i>72%</i>	<i>74%</i>	<i>73%</i>	<i>71%</i>	<i>70%</i>	<i>68%</i>
<i>Intäkter</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>32 606</i>	<i>36 197</i>	<i>35 124</i>	<i>36 364</i>	<i>36 375</i>	<i>39 521</i>	<i>41 453</i>	<i>47 080</i>	<i>43 997</i>	<i>44 267</i>	<i>46 235</i>
<i>Kostnader inkl. OH</i>	<i>n/a</i>	<i>n/a</i>	<i>50 184</i>	<i>49 724</i>	<i>51 589</i>	<i>55 191</i>	<i>57 742</i>	<i>57 387</i>	<i>58 903</i>	<i>63 762</i>	<i>64 283</i>	<i>66 610</i>	<i>68 746</i>
Netto MB	n/a	n/a	17 578	13 527	16 465	18 827	21 367	17 866	17 450	16 681	20 286	22 343	22 511
Självfin.grad MB	40%	43%	65%	73%	68%	66%	63%	68%	70%	74%	68%	66%	67%
<i>Livsmedelskontroll</i>													
Intäkter	n/a	n/a	25 174	31 063	31 169	31 888	35 714	36 347	40 434	41 299	41 728	42 171	45 610
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	34 952	37 960	36 676	37 993	42 830	42 127	46 416	48 238	49 691	48 985	54 409
Netto Livs	n/a	n/a	9 778	6 897	5 507	6 105	7 116	5 780	5 982	6 939	7 963	6 814	8 799
Självfin.grad Livs	47%	63%	72%	82%	85%	84%	83%	86%	87%	86%	84%	86%	84%
<i>MHN tillsyn</i>													
Intäkter	n/a	n/a	57 780	67 260	66 293	68 252	72 089	75 868	81 887	88 379	85 725	86 438	91 845
Kostnader inkl. OH	n/a	n/a	85 136	87 684	88 265	93 184	100 572	99 514	105 319	112 000	113 974	115 595	123 155
Netto MHN tillsyn	n/a	n/a	27 356	20 424	21 972	24 932	28 483	23 646	23 432	23 620	28 249	29 157	31 310
MHN tillsyn	44%	52%	68%	77%	75%	73%	72%	77%	78%	79%	75%	75%	75%

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden har ett ökat fokus på jämställdhets- och mångfaldsfrågorna, och har under 2016 bland annat påbörjat ett samarbete med Södertörns högskola om studier kring bemötande och eventuell upplevd maktobalans i tillsynsarbetet.

Nämnden kommer att fortsätta arbeta i enlighet med antagen jämställdhet och mångfaldsplan 2016-2018, vilket innebär ett antal aktiva åtgärder för att främja en god arbetsmiljö för alla anställda. Kompetensutveckling och aktiviteter kommer genomföras för att främja en bra psykosocial arbetsmiljö, ett gott bemötande både internt och externt, samt för att förebygga och förhindra diskriminering och kränkande särbehandling.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Miljö- och hälsoskyddsnämnden kommer att fortsatt prioritera kompetensutveckling av medarbetarna som den viktigaste frågan inom jämställdhetsarbetet. Då nämndens verksamheter varken t ex fördelar resurser, ger ekonomiskt stöd till enskilda eller ansvarar för brukare så är det en extra stor utmaning att arbeta fullt ut med jämställdhetsintegrering i verksamheten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

4.1.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska systematiskt arbeta med att höja kompetensen hos medarbetarna inom jämställdhetsområdet

Förväntat resultat

Aktiviteter:

- Utvärdering av det nystartade samarbetet med Södertörns högskola, som underlag för beslut om fortsatt inriktning.
- Kompetensutvecklingsinsatser kring frågor som jämställdhet, bemötande, normkritik etc.
- Fortsätta arbetet med att pröva sätt att systematiskt arbeta med jämställdhetsintegrering, och jämställdhetsanalyser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Miljöförvaltningen är en bra arbetsplats och strävar efter att vara en förebild som arbetsgivare.

Särskilda satsningar görs på kompetensutveckling, bland annat i form av utbildningar med övriga tekniska nämnder. Under året kommer en särskild kompetensförsörjningsplan att tas fram med specifika aktiviteter för att ytterligare stärka förvaltningen som en attraktiv arbetsplats med förmåga att attrahera och utveckla högkompetenta medarbetare.

Sjukfrånvaron är låg jämfört med övriga förvaltningar men har ökat under det senaste året och för 2017 startar ett arbete med en ny företagshälsovård. Vikten av tidiga åtgärder kommer tydliggöras och förebyggande insatser kommer utökas, bl a i form av utbildningar och friskvårdssatsningar.

Det digitala arbetet utgör en allt större del av arbetsmiljön och är ett område som både kan effektivisera arbetet och lösgöra tid men å andra sidan även leda till stora frustrationer och stress. Under året kommer den digitala arbetsmiljön att granskas extra noga.

Nämndens jämställdhets- och mångfaldsplan framgår av bilaga 5.

Antal anställda inom miljöförvaltningen

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tillsvidare anställda	202	197	211	213	216	226
Tidsbegränsat anställda	20	24	30	36	34	27
- varav vikarier	10	11	12	13	13	10
Summa	222	221	241	249	250	253

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	83	83	År
 Index Bra arbetsgivare	84	fastställs 2017	År
 Index Psykosocial arbetsmiljö	82	fastställs 2017	År
 Sjukfrånvaro	3,5	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	1,2	tas fram av nämnden	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

4.2.1 Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling

Förväntat resultat

Aktiviteter:

- Ny omgång av TN-akademin ska genomföras.
- Utbildning inom projektledning.
- En kompetensförsörjningsplan ska tas fram under året.
- Digitala former för lärande utvecklas och förstärks.
- Ny företagshälsa med tidigare insatser och bättre chefsstöd.
- Utökade friskvårdssatsningar.
- Utbilda chefer i att förhindra och förebygga problem vad gäller psykosocial arbetsmiljö.
- Se över rekryteringsrutinerna för att förbättra och bredda attraktiviteten, och säkerställa icke diskriminering.

Nämndmål:

4.2.2 Förbättra det relativa löneläget

Beskrivning

Ett orosmoment är att förvaltningens lönenivå sjunker i jämförelse med andra kommuner i länet. Det behöver därför tillskapas resurser för att öka löneutrymmet så att konkurrenskraftiga lönenivåer kan upprätthållas.

Förväntat resultat

Löneläget höjs vilket ger ökade möjligheter att behålla, utveckla och rekrytera kompetent personal.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämnden har ett ökat fokus på mångfalds- och antidiskrimineringsfrågorna, och har under 2016 bland annat påbörjat ett samarbete med Södertörns högskola om studier kring bemötande och eventuell upplevd maktobalans i livsmedelskontrollens tillsynsarbete.

Nämndmål:

4.3.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska säkerställa att nämndens verksamhet bedrivs så att mänskliga rättigheter respekteras och att ingen utsätts för diskriminering

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Utvärdering av det nystartade samarbetet med Södertörns högskola, som underlag för beslut om fortsatt inriktning.
- Kompetensutvecklingsinsatser i bemötandefrågor.
- Kompetensutvecklingsinsatser kring bl a diskriminering, normkritik och HBTQ-frågor.
- Säkerställa icke diskriminering i rekryteringsrutinerna.
- Tillgänglighetsfrågorna ska beaktas i samband med skyddsronder.
- Anpassning av arbetsplats och arbetsuppgifter till personer med funktionsnedsättning.
- Undersöka möjligheterna att involvera funktionshinderrådet i fler frågor.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Miljö- och hälsoskyddsnämndens långsiktiga arbete för en hållbar miljö- och klimatpåverkan och en hälsosam samhällsbyggnad förebygger generellt risken för negativ påverkan på barns hälsa och utveckling. Genom tillsyn av framför allt skolor och förskolor, miljöfarliga verksamheter, livsmedelsverksamheter, bostäder och idrottsanläggningar får miljöförvaltningens verksamhet en omedelbar påverkan på förutsättningarna för alla barns möjligheter att växa upp under goda miljömässiga omständigheter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31
 Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31

Nämndmål:

4.4.1 Barnrättsperspektivet ska vara en naturlig del i miljöförvaltningens verksamhet.

Beskrivning

Tillsynen inom kemikalieområdet riktar sig till alla barn oavsett var de bor.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- Utföra riktad bostadstillsyn i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.
- Information med avseende på kemikaliers påverkan på barns hälsa och utveckling på förskolor.
- Tillsyn med avseende på kemikaliers påverkan på barns hälsa och utveckling på förskolor.
- Verka för att barns behov beaktas i detaljplanearbetet.
- Göra medarbetarna medvetna om barnrättsperspektivet genom information och rutiner.

Kultur i ögonhöjd

”Kultur i ögonhöjd” är stadens Program för barn- och ungdomskultur. Programmet är ett konkret stöd för nämnder och styrelser i arbetet med barn- och ungdomskultur i förskolan, grundskolan, gymnasieskolan och på fritiden. Varje berörd nämnd och bolagsstyrelse ska i sin verksamhetsplan väga in programmets mål och årligen följa upp sin verksamhet i respektive verksamhetsberättelse. Lokala handlingsplaner ska tas fram och vara ett stöd i det konkreta arbetet med barn- och ungdomskultur.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har ett särskilt uppföljningsansvar när det gäller programmet delmål 4, Barns och ungdomars behov beaktas vad gäller fysiska miljöer där barn vistas.

En stor del av nämndens tillsynsarbete har just barn och ungdomar i fokus. Den hälsorelaterade övervakningen syftar till att trygga att miljöer där barn vistas är säkra från miljö- och hälsosynpunkt. Det gäller bland annat:

- Tillsyn av förskolor och skolor, speciellt kontrollen av livsmedelshanteringen i dessa miljöer särskilt när det gäller allergikost.
- Tillsyn av plaskdammar, bassängbad, idrottsanläggningar, lekparkar mm.

- Miljöövervakning av luftkvalitet där luften i gatunivå kontrolleras så att halterna inte överstiger gällande miljökvalitetsnormer. Det tar särskilt sikte på barn som är känsligare, och därför exponering av luftföroreningar kan vara särskilt allvarliga för barn.
- Kemikaliecentrums arbete i samarbete med hälsoskyddstillsynen när det gäller giftfri förskola är en del av arbetet att från hälsosynpunkt trygga de miljöer där barn och ungdomar vistas.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

Nämnden har särskilt genom tillsynen en verksamhet som bedrivs i allmänhetens tjänst. Mycket av tillsynen handlar om att på olika sätt direkt undanröja hälsofaror och olägenheter samt stödja allmänhetens intresse av exempelvis god livsmedelshygien. Vid upplevda problem kan allmänheten i olika sammanhang få stöd och information från nämnden och även påverka nämndens insatser. Vi e-tjänster kan allmänheten bl a lämna klagomål och anmäla matförgiftningar.

Nämndmål:

4.7.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillhandahålla korrekt och lättillgänglig information

Beskrivning

Förvaltningen har förutom generell information om verksamheterna och miljön i Stockholm, även kvalificerad information om bl a luftdata från mätningar, resultat från livsmedelsinspektionens kontroller och information från Klimatsmarta stockholm.se.

Förväntat resultat

Aktiviteter

- All information ska vara enkel och begriplig/lättläst.
- Alla nya medarbetare ska genomgå utbildning i klarspråk.
- Tillgänglighetsaspekterna ska vara vägledande i arbetet med nya hemsidan stockholm.se.
- I realtid informera om koncentrationerna av luftföroreningar och överskridanden av miljökvalitetsnormer via Internet. Prognostiserade halter kommande dag presenteras i dagstidningar och radio.

Nämndmål

4.7.2 Korrekt och snabb hantering av serviceanmärkningar**Förväntat resultat**

Aktiviteter

- Implementering och kvalitetssäkring av den reviderade rutinen för serviceanmärkningar.
- Förbättrad information till allmänhet och verksamhetsutövare om möjligheten att lämna serviceanmärkning.

Nämndmål

4.7.3 Genom Miljöbarometern och Miljödata erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete**Beskrivning**

Genom Miljöbarometern redovisas fakta om miljösituationen i Stockholm. Miljöbarometern är tillgänglig via stadens webbplats: stockholm.se/miljobarometern.

Genom Miljödata lagras och tillgängliggörs miljöförvaltningens mät- och kartdata internt i tabell och kartformat. Via elektroniska tjänster finns miljöförvaltningens mät- och geodata även tillgängligt externt. Externt tillgänglig data publiceras som öppen data på Stadens gemensamma portal: <http://dataportalen.stockholm.se>.

Förväntat resultat

Miljöbarometern uppdateras med ny data om miljösituationen i Stockholm. Under året kommer bland annat en redovisning av det nya miljöprogrammet att publiceras och data från nya medborgarenkäten att läggas ut.

Fler miljörelaterade och kartbaserade beslutsunderlag görs tillgängliga på Miljödata. Under året påbörjas arbetet med att anpassa gränssnittet för Miljödata för övriga förvaltningar och bolag inom staden.

Mål

Kommunicera miljösituationen i Stockholm och stadens miljöarbete via Miljöbarometern.

Aktiviteter

- Redovisning och kommunikation av miljöprogrammets delmål.
- Projektledning och samordning av Miljöbarometern.

- Utveckling och kommunikation av miljöstatistik och miljödata.
- Utveckla informationen om klimätförändringar och klimatanpassning på Miljöbarometern.
- Utveckla informationen om natur och biologisk mångfald på Miljöbarometern.
- Utveckla informationen om kemikalier på Miljöbarometern.
- Utveckla och anpassa vatteninformationen utifrån Handlingsplan för vatten.
- Utveckla trafikinformationen tillsammans med Trafikkontoret.
- Uppdatera data från medborgarenkäten.

Mål

Lagra och tillgängliggöra miljöförvaltningens mät- och geodata via Miljödata.

Aktiviteter

- Samordna förvaltning och utveckling av Miljödata, miljöförvaltningens GIS-verksamhet och Öppen data.
- Anpassa Miljödata för andra förvaltningar och bolag.
- Anpassa Miljödata för användning i fält med handdator.
- Ökat antal tillgängliga kart- och mätdata via Miljödata genom automatiserad och schemalagd import från t.ex. Ecos, Bullerdatasen och Miljöbarometern.
- Publicera Miljödatas webbplats på stockholm.se.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Beskrivning

Genom upphandling kan Stockholms stad som offentlig aktör, driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning. Miljö- och hälsoskyddsnämnden kan här bidra med expertkunskaper. Bland annat kan följande områden nämnas där nämnden är ett stöd för stadens förvaltningar: Kemikaliecentrum, Fleet-Managerfunktionen och Energicentrum. Miljöförvaltningens stöd redovisas under andra kapitel

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %	Fastställs 2017	År

Nämndmål:

4.8.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska ge stöd och råd till andra verksamheter i staden för att skapa ökad hållbarhet vid upphandlingar

Förväntat resultat

Nämnden ska använda sin expertkunskap för att bistå andra verksamheter i staden att ställa relevanta miljökrav vid upphandlingar. Det gäller till exempel vid ny- och ombyggnationer, upphandling av solenergianläggningar, kemikalier samt fordon och transporter.

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram som uppgår till 200,7 mnkr i kostnader och 96,1 mnkr i intäkter, det vill säga en nettobudget om 104,6. Jämfört med KFs budget för 2016 som beslutades i oktober 2015 ökar nettobudgeten med 6,8 mnkr.

Nämndens resurser måste disponeras på effektivast möjliga sätt vilket medför behov av ständiga anpassningar och denna utveckling drivs på av kostnadsutvecklingen och effektiviseringskraven i budget. Det är viktigt att framhålla att detta effektiviseringskrav måste nämnden klara inom den del av budgeten som inte är tillsyn eftersom tillsynens effektivisering redan har diskonterats genom taxeöversynen. Besparingar får då göras inom den kvarvarande nettobudgeten.

Huvuddelen av satsningarna får genomföras inom ramen för och omdisponeringar av befintliga resurser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska år 2017 fortsätta fokusera på kärnverksamheten, det vill säga tillsynen, med hög självfinansieringsgrad inom detta område.

Genom en mindre omorganisation förstärks IT-funktionen med en tjänst från och med 2017. Förberedelse av uppdatering av försystem ECOS och arbete med miljödata prioriteras. Det avspeglas i ökade kostnader för Verksamhetsstöd och i en minskning av kostnaderna för enheten Miljöanalys.

Tabellen nedan visar nämndens intäkter och kostnader i detalj per kostnadsslag med särskilt fokus på tillsynsområdet. Tabellen visar bland annat på en fortsatt hög nivå av tillsynsrelaterade intäkter. Inom miljöbalken ökar tillsynsintäkterna särskilt för riktad tillsyn av fastigheter och för tillsyn av förskola och skola medan tillsynintäkter från PCB-, grafiker- & kvicksilverbranscher minskar.

Övriga intäkter ökar för 2017 vilket förklaras av extern finansiering av ökade aktiviteter inom utveckling av e-tjänster, digital förnyelse samt de övriga projekten.

Kostnaderna för Volvo IT/HCL ingår i tele- och datakostnader från och med 2015. Bilbidrag utbetalas inte fr.o.m. 2016 eftersom extern finansiering har upphört och interna bidrag inte får användas för investeringar. Personalkostnaderna ökar till följd av lönekostnadsökningar och förstärkningar inom tillsyn, planarbete och miljöövervakning.

MHN intäkter/kostnader 2010- VP 2017

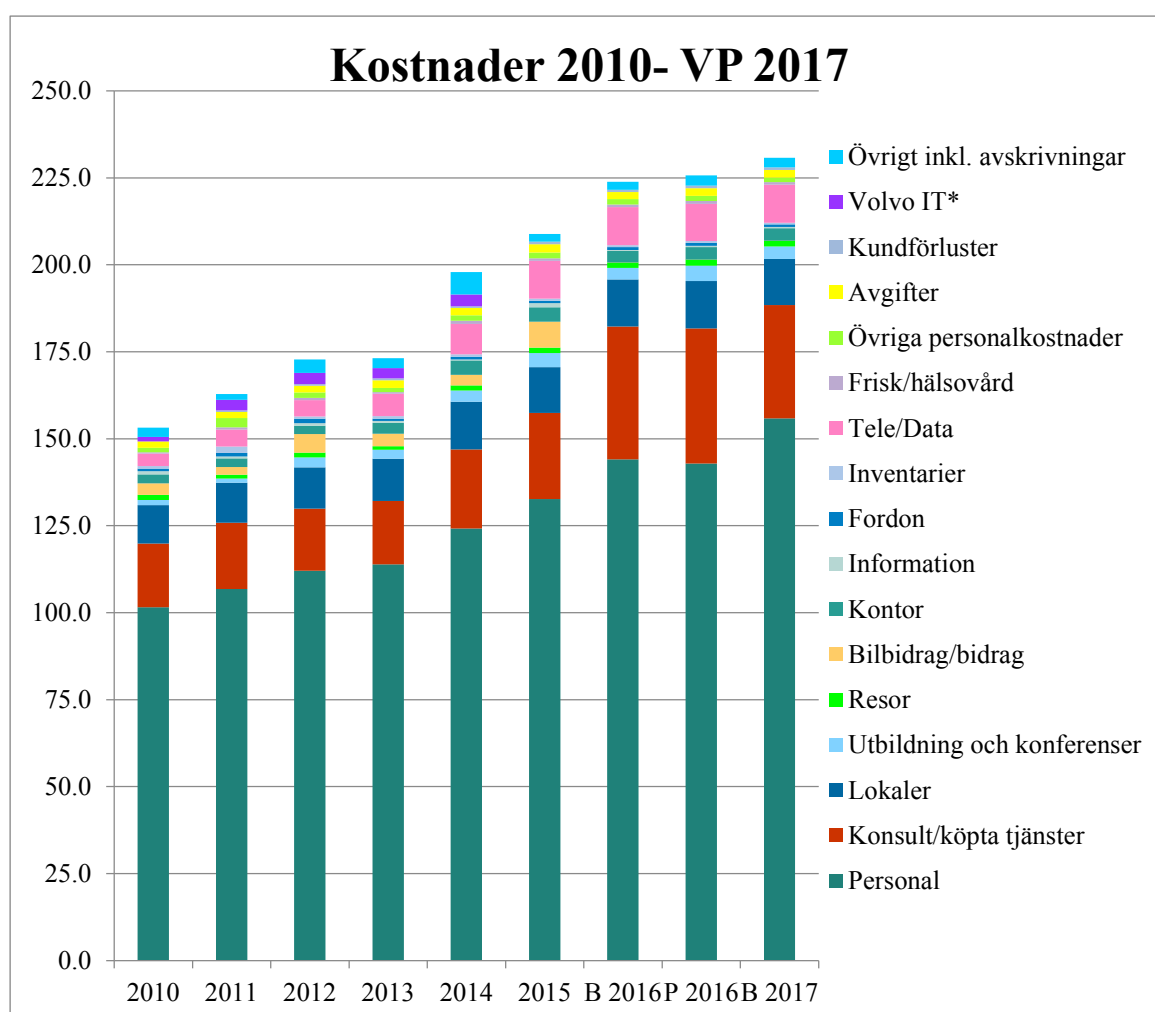
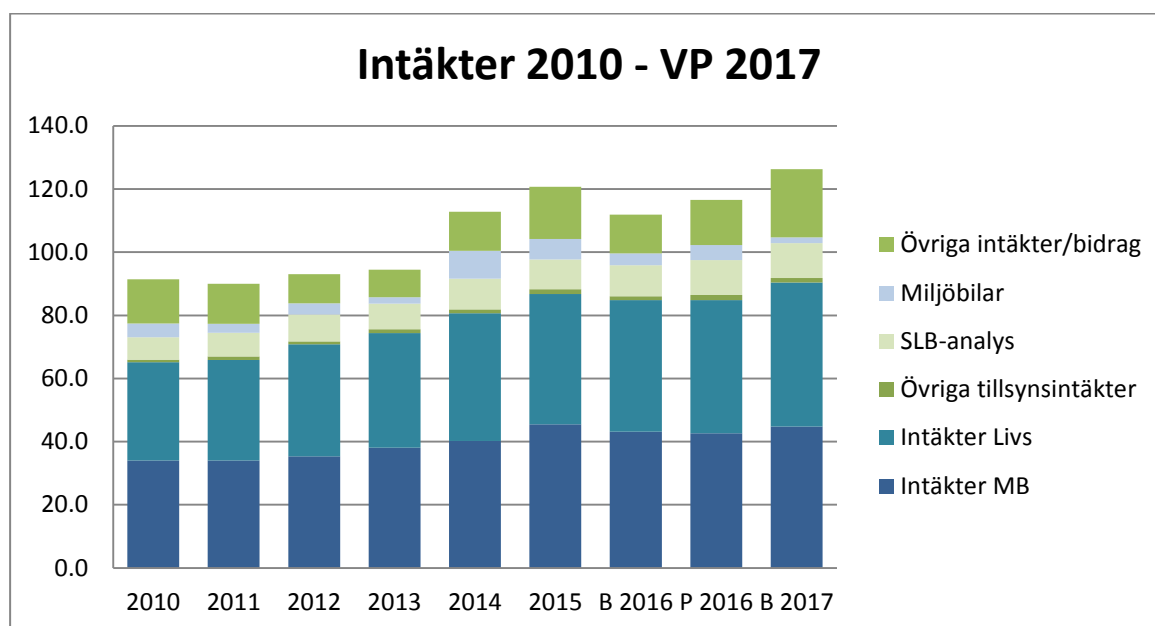
Intäkter	2010	2011	2012	2013	2014	2015	B 2016	P 2016	B 2017
Fasta årliga avgifter, MB	19,0	20,1	20,7	23,0	24,0	24,6	25,1	24,9	25,5
Timdebitering, MB	9,2	8,2	10,3	10,3	10,9	15,6	13,8	13,6	15,3
Ansökning/Anmälan, MB	5,1	5,6	4,3	4,8	5,2	5,1	4,1	4,0	3,9
Undersökning, MB	0,7	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
S:a intäkter, MB	34,0	34,0	35,4	38,1	40,2	45,5	43,1	42,6	44,7
Fasta årliga avgifter, Livs	25,1	26,2	28,9	28,9	32,9	33,2	34,6	35,0	37,7
Extraordinära avgifter, Livs	1,6	1,4	1,3	1,6	1,7	2,4	1,5	1,5	2,1
Registrering, Livs	2,9	2,8	2,6	3,1	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1
Godkännanden, Livs	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1:a årliga, Livs	1,5	1,4	2,5	2,6	2,8	2,5	2,6	2,6	2,6
S:a intäkter, Livs	31,1	31,8	35,4	36,3	40,4	41,2	41,7	42,2	45,6
Övriga tillsynsintäkter	0,8	1,2	1,0	1,2	1,3	1,6	1,2	1,7	1,5
S:a tillsynsintäkter	65,9	67,0	71,8	75,6	81,9	88,3	86,1	86,5	91,8
SLB-analys	7,2	7,5	8,5	8,1	9,7	9,4	9,8	11,0	11,0
Miljöbilar	4,3	2,8	3,6	2,0	8,8	6,5	3,8	4,8	1,8
Övriga intäkter/bidrag	13,9	12,7	9,2	8,7	12,4	16,5***	12,2	14,3	21,6
S:a intäkter	91,4	90,0	93,1	94,5	112,8	120,7	111,9	116,5	126,2

Kostnader

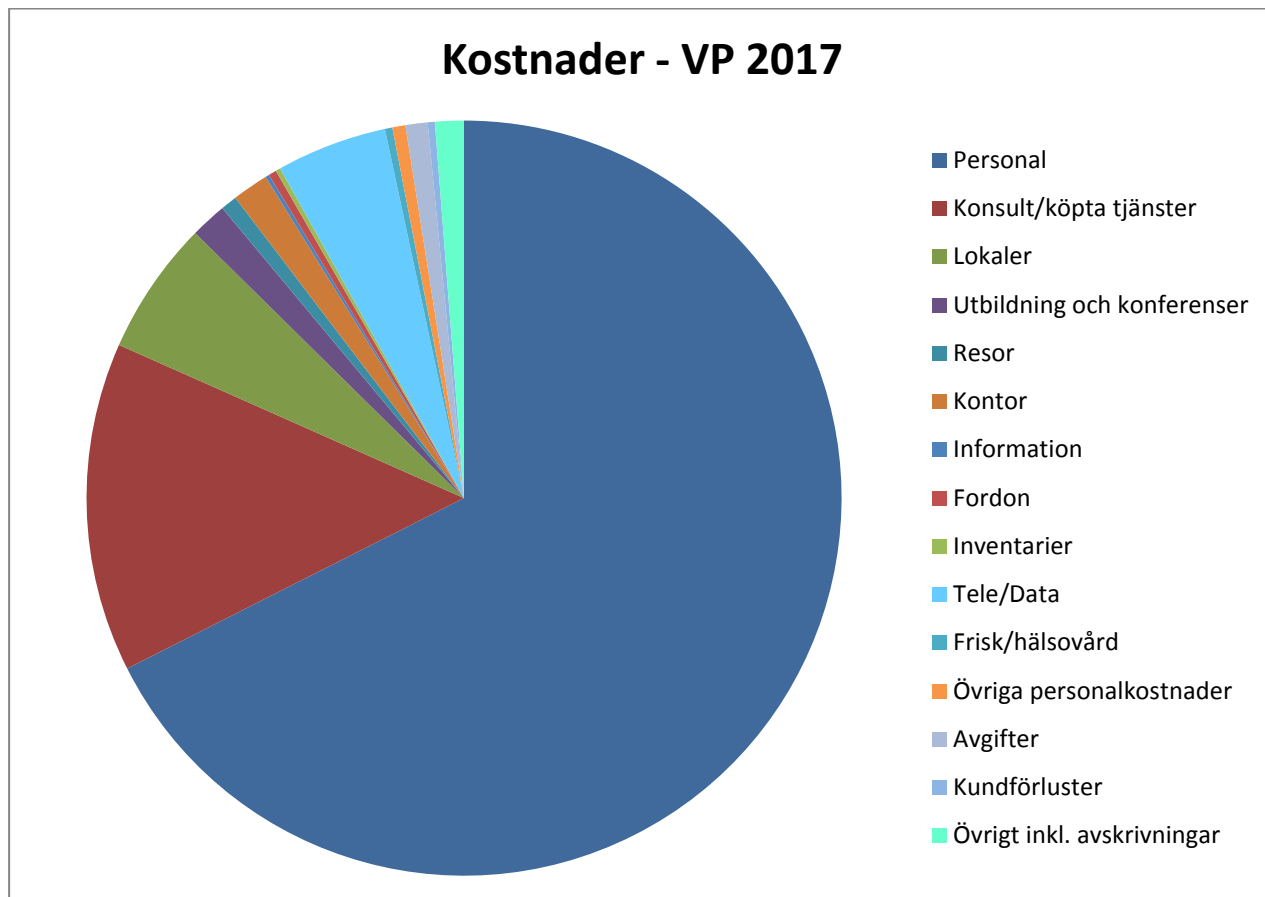
Personal	101,5	106,8	112,0	113,9	124,2	132,7	144,1	142,9	155,9
Konsult/köpta tjänster	18,4	19,1	17,8	18,3	22,7	24,8	38,1	38,9	32,6
Lokaler	11,1	11,4	11,9	12,1	13,7	13,1	13,6	13,6	13,2
Utbildning och konferenser	1,5	1,3	2,9	2,6	3,3	4,1	3,4	4,5	3,6
Resor	1,5	1,0	1,4	0,9	1,4	1,6	1,5	1,7	1,6
Bilbidrag/bidrag	3,3	2,3	5,3	3,6	3,1	7,4	0,0	0,0	0,0
Kontor	2,6	2,4	2,4	3,2	4,1	4,1	3,3	3,6	3,6
Information	0,9	0,6	0,7	0,5	0,3	1,2	0,3	0,4	0,4
Fordon	0,8	1,0	1,3	0,7	0,8	0,6	0,8	0,8	0,8
Inventarier	0,7	1,9	0,7	0,7	0,7	0,7	0,5	0,5	0,5
Tele/Data	3,6	4,9	4,7	6,4	8,7	10,9	11,0	10,8	10,9
Frisk/hälsovård	0,4	0,6	0,7	0,5	1,0	0,7	0,7	0,8	0,7
Övriga personalkostnader	1,3	2,7	1,6	1,2	1,5	1,6	1,6	1,5	1,3
Avgifter	1,8	1,8	2,0	2,2	2,1	2,4	2,0	2,3	2,2
Kundförluster	0,0	0,4	0,5	0,5	0,5	0,7	0,6	0,7	0,7
Volvo IT*	1,3	3,0	3,2	3,0	3,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrigt inkl. avskrivningar	2,6	1,6	3,8	2,8	6,4**	2,2	2,2	3,0	2,8
S:a kostnader	153,2	162,8	172,8	173,1	197,9	208,9	223,8	225,7	230,8
Netto	-61,8	-72,8	-79,7	-78,7	-85,1	-88,2	-111,9	-109,2	-104,6

*Från 2015 ingår Volvo-It i Tele- och data kostnader. ** Inklusive avsättningen om 4,0 mnkr för risk inom projekt GrowSmarter. *** Inklusive upplösning av avsättningar för risk inom projekten

I tabellen ingår inte budgetjusteringar från central medelsreserv VP 2017 (12,0 mnkr).

*Från 2015 ingår Volvo-It i tele och datakostnaderna.

Den största kostnadsposten är personalkostnader som utgör 68 % av de totala kostnaderna på 230,8 mnkr.

Nedan redovisas intäkter och kostnader per avdelning för år 2015-2017.

(tkr)	Utfall 2015	Budget 2016	Prognos 2016	Budget 2017
<i>Plan och miljö</i> Intäkter	-32 605	-26 863	-29 431	-30 412
Kostnader	62 280	57 369	60 103	62 169
Netto	29 675	30 506	30 672	31 757
<i>Hälsoskydd</i> Intäkter	-31 902	-29 479	-29 444	-31 599
Kostnader	34 807	35 982	36 771	37 860
Netto	2 905	6 503	7 327	6 261
<i>Livsmedelskontroll</i> Intäkter	-41 299	-41 728	-42 171	-45 610
Kostnader	39 478	40 943	40 237	44 887
Netto	-1 821	-785	-1 934	-723
<i>Miljöanalys</i> Intäkter	-806	-1 130	-1 698	-2 219
Kostnader	20 454	33 512	32 900	24 648
Netto	19 648	32 382	31 202	22 429
<i>SLB</i> Intäkter	-9 405	-9 800	-11 000	-11 000
Kostnader	15 316	16 596	16 907	18 616
Netto	5 911	6 796	5 907	7 616
<i>Förvaltningschef och nämnd *</i>				
Intäkter	-676	-1 094	-1 144	-1 162
Kostnader	7 527	8 339	8 727	8 450
Netto	6 851	7 245	7 583	7 288
<i>Verksamhetsstöd **</i> Intäkter	-3 940	-1 825	-1 538	-4 206
Kostnader	22 411	23 141	22 105	26 778
Netto	18 471	21 316	20 567	22 572
<i>Gemensamma kostn.</i> Intäkter	-93	0	0	0
Kostnader	6 614	7 938	7 890	7 400
Netto	6 521	7 938	7 890	7 400
Totalt Intäkter	-120 726	-111 919	-116 426	-126 208
Kostnader	208 887	223 820	225 640	230 808
Netto	88 161	111 901	109 214	104 600

* Inkl. Miljösamverkan Stockholms län, Luftvårdsförbundet, Kustvattenvårdsförbundet m.fl.

** Inkl. utveckling av e-tjänster och Digital förnyelse

Notera att ansökta budgetjusteringar om 12,0 mnkr för år 2017 är inte inkluderade i tabell ovan.

Investeringar

För år 2017 uppgår nämndens investeringsutgifter till 0,8 mnkr vilket fördelas som kostnad på flera år. Investeringarna avser framförallt utrustning för SLB-analys.

Budgetjusteringar

Sammanlagt ansöker miljöförvaltningen budgetjusteringar om 12,0 mnkr

Ansökan om budgetjustering avseende framtagande av lokala åtgärdsprogram i prioriterade vattenförekomster

Miljöförvaltningen ansöker i samband med VP om tilldelning av 9,0 mkr för 2017 ur Central medelsreserv 2 för arbetet med lokala åtgärdsprogram fördelat enligt följande:

- Färdigställande av fem lokala åtgärdsprogram inför politisk behandling: 1,0 mkr.
- Framtagande av underlag för att fortsätta arbetet med tre lokala åtgärdsprogram samt påbörja ytterligare tre lokala åtgärdsprogram under 2017: 4,0 mkr.
- Särskilda projekt av strategisk betydelse: 4,0 mkr.

För mer detaljerad redovisning av ansökan om budgetjusteringen se bilaga 6.

Ansökan om budgetjustering för utarbetande av viktiga underlag för stadens arbete med kemikaliesmart förskola

Miljöförvaltningen ansöker i samband med VP om tilldelning av 2,5 mkr för 2017 ur Central medelsreserv 2 för fördjupade utredningssatsningar som är viktiga för arbetet med kemikaliesmarta förskolor fördelat enligt följande:

- Utvärdering av alternativ till gummigranulat i konstgräs och fallskydd: 0,6 mkr
- Inventering av befintliga PVC-golv i förskolor: 0,5 mkr
- Försättning och utökning av pilotprojektet för kemikaliesmarta förskolor i Hägersten-Liljeholmen: 0,25 mkr
- Analys av varor och material förekommande i förskolor: 0,75 mkr
- Uppföljning av arbetet med kemikaliesmarta förskolor 0,4 mkr

För mer detaljerad redovisning av ansökan om budgetjusteringen se bilaga 7.

Ansökan om budgetjustering för att ta fram förslag till förstärkningsåtgärder som gynnar biologisk mångfald i naturreservat.

Miljöförvaltningen ansöker i samband med VP 2017 om budgetjustering med 0,5 mnkr ur Central medelsreserv 2 för att ta fram underlag och förslag till förstärkningsåtgärder som gynnar biologisk mångfald och ekosystemtjänster i naturreservaten.

När staden växer och bebyggelsen utvecklas berörs spridningsvägar och livsmiljöer för stadens djur- och växtliv. För att naturreservatens ekosystem på sikt ska kunna fungera väl och fortsätta leverera tjänster som rika naturupplevelser, pollinering, klimatregering etc. behövs åtgärder, både inuti reservaten och i grönstrukturen mellan dem, som förbättrar

förutsättningarna för många arter att fortleva med livskraftiga populationer. De extra resurserna behövs för att kunna svara mot efterfrågan på förslag till lämpliga ekologiska förstärkningsåtgärder från andra kontor som arbetar med grönfrågor, t ex exploateringskontoret eller stadsdelsförvaltningarna, samt för att kommunicera idéer som tas fram in i stadsbyggnadsprocessen. Ett antal nya förslag beräknas kunna presenteras under 2017.

Omslutningsförändringar

Totalt begärs 30,1 mnkr i omslutningsförändringar enligt nedan:

- **Tillsyn 6,8 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader inom tillsyn
- **Miljöövervakning 1,6 mnkr;** för ökade intäkter och kostnader inom miljöövervakning pga. ökad efterfrågan efter luftmätningar
- **Miljöbilsprojekten 5,6 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för miljöbilsprojekten.
- **Energi och klimat 1,6 mnkr;** För ökade kostnader och intäkter inom energirådgivning och klimatarbete
- **Projekt GrowSmarter 3,6 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Utveckling av e-tjänster 4,8 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet (Digital förnyelse).
- **Projekt Regional energirådgivning 0,9 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för den regionala energirådgivningen.
- **Projekt Målstyrd energiförvaltning 0,9 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **NonHazCity 1,6 mnkr;** EU:s bidrag för miljöförvaltningens kostnader för projektet.
- **Miljösamverkan i Stockholms län (MSL) 1,1 mnkr;** Extern finansiering av Miljösamverkan i Stockholms län som miljöförvaltningen projektleder.
- **Projekt Urbana Ekosystemtjänster 1,3 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet.
- **Projekt SmartImpact 0,3 mnkr;** Extern finansiering av ökade kostnader för projektet.

Kvalitetsarbete

Miljöförvaltningen arbetar systematiskt för att effektivisera verksamheten och höja kvaliteten på förvaltningens processer. I det utåtriktade arbetet mot verksamhetsutövare och kommuninvånare som omfattas av tillsynen eller använder förvaltningens tjänster, finns en stark betoning av service, effektivitet och ökad funktionalitet. Utvecklingen av en rad e-tjänster är en strategisk satsning som bidrar till att öka både den interna effektiviteten och den

externa servicen. De allt högre NKI-talen visar att förvaltningen har hög prioritering av servicen mot verksamhetsutövare. Också internt finns en stark utveckling av kvaliteten vilket märks bland annat genom användandet av metoder som ökad digitalisering, modernisering av ärendehanteringssystemet Ecos, klarspråksarbete, kompetensutveckling, processkartläggningar och utveckling av förvaltningens interna processer.

Övriga frågor

Stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsprogram

Enligt anvisningarna för VP 2017 ska facknämnder och bolagsstyrelser redogöra för vilka av stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsprogram som man medverkar i, samt formerna för hur deras arbete ska bedrivas samt vilka åtgärder som ska påbörjas under 2017.

Stadsdelsnämndernas utvecklingsprogram är utformade så att tilltänkta samarbetspartners bland nämnder och bolagsstyrelser finns angivna i respektive program. Miljö- och hälsoskyddsnämnden finns inte upptaget som samarbetspartner i något av dessa och därför lämnas ingen bilaga med uppgifter om samarbete. Även om nämnden inte är angiven som samarbetspartner i något av de nämnda programmen förekommer ändå samarbete till exempel vad gäller förskolornas kemikaliearbete.